

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIEEENTEKIJÖIDEN JA YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

NRO 2/2026

Articles
in English
acatiimi.fi

Millaisia ovat
tulijoiden urapolut?

Kansainväliset akateemiset

Yliopisto Mitä tekee tutkimuspalvelut? / **Hallinto** Ylhäältä johdettu yliopisto / **Henkilö** Nuorten Tiedeakatemia Veera Ehrlén

PROFESSORILIITON KEVÄTSEMINAARI 2026

Pörssitalo, Helsinki, 24.4.2026 klo 12.15–15.15

VASTUU TIETEESTÄ JA OSAAJISTA

- 11.00–12.15 **LOUNAS**
- 12.15 **SEMINAARIN AVAUS**
puheenjohtaja **Teija Laitinen**, Professoriliitto
- 12.25 **KOULUTUKSEN JA TUTKIMUKSEN TAVOITTEET HALLITUSOHJELMASSA**
valtiosihteeri **Kristiina Kokko**, opetus- ja kulttuuriministeriö
- 12.40 **MAAILMANJÄRJESTYKSEN MUUTOS JA AKATEEMINEN TUTKIMUS**
kansainvälisen politiikan professori **Tuomas Forsberg**, Tampereen yliopisto
- 13.05 **TIEDE OSANA KOKONAISTURVALLISUUTTA**
laskentatoimen professori **Annikka Jokipii**, Vaasan yliopisto
- 13.30–14.00 **KAHVITAUKO**
- 14.00 **HEIKKENEVÄ OSAAMINEN, MASSAYLIOPISTO JA KORKEATASOINEN TUTKIMUS**
sosiologian professori, Vuoden Professori 2026 **Jani Erola**, Turun yliopisto
- 14.25 **PANEELIKESKUSTELU: TIEDE JA OSAAMINEN TULEVALLA VAALIKAUDELLA**
kansanedustaja, sivistysvaliokunnan jäsen **Maaret Castrén** (kok.); kansanedustaja, 1. varapuheenjohtaja **Nasima Razmyar** (sd.); kansanedustaja, sivistysvaliokunnan jäsen **Markku Siponen** (kesk.) ja kansanedustaja, puheenjohtaja **Sofia Virta** (vihr.).
- 15.10 **Juontajan loppusanat ja tilaisuus päättyy**

Seminaarin juontaa toimittaja Anna Lehmusvesi.
Ilmoittaudu mukaan viimeistään 12.4. osoitteessa
professoriliitto.fi/tapahtumat. Seminaaria voi seurata
myös verkkolähetyksenä liiton sivuilla.

TEIJA LAITINEN
puheenjohtaja, Professoriliitto

Kuka ohjaa tieteen suuntaa?

Yliopistojen ja tutkimuslaitosten perustehtävä on tuottaa riippumatonta tietoa, joka palvelee yhteiskuntaa pitkällä aikavälillä. Viime vuosina tämä tehtävä on joutunut yhä kovempaan puristukseen. Rahoitusmallit painottavat vaikuttavuutta, nopeita tuloksia ja ulkopuolista rahoitusta, mikä ohjaa tutkimusta kohti kaupallisia ja poliittisia intressejä. Samalla kriittinen, pitkäjänteinen ja yhteiskuntaa haastava tutkimus uhkaa jäädä marginaaliin.

Kysymys ei ole vain rahasta, vaan myös vallasta. Kun tutkimusrahoituksen painopiste siirtyy yritys-yhteistyöhön ja poliittisesti määriteltyihin painoaloihin, myös tutkimuskysymykset saattavat alkaa muotoutua rahoittajien logiikan mukaan. Tiede ei ole immuuni ohjaukselle. Se suuntautuu sinne, missä resursseja on. Tämä ei ole tutkijoiden vika, vaan järjestelmän rakenteellinen ongelma.

Yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa onkin nyt pohdittava, miten ne voivat turvata kriittisen tutkimuksen elintilan. Ensimmäinen askel on tunnistaa, että tutkimuksen vapaus ei ole itsestäänselvyys vaan jatkuvaa työtä vaativa periaate. Se ei toteudu pelkillä juhlapuheilla, se toteutuu konkreettisilla päätöksillä.

Perusrahoitusta tulee vahvistaa ja suunnata erityisesti tutkimukseen, joka ei houkuttele ulkopuolisia rahoittajia mutta on yhteiskun-

nallisesti välttämätöntä. Demokratian, tasa-arvon, ympäristökriisin ja hyvinvointivaltion tutkimus ei aina tuota patenteja eikä nopeita innovaatioita, mutta se tuottaa ymmärrystä, jonka avulla yhteiskuntaa voidaan kehittää kaikille parempaan suuntaan.

Meidän tulee kehittää rahoitusmalleja, jotka suojaavat tutkijoita liialliselta ulkoiselta ohjaukselta. Yritys-yhteistyö on arvokasta, mutta sen rinnalla tarvitaan mekanismeja,

Meidän tulee kehittää rahoitusmalleja, jotka suojaavat tutkijoita liialliselta ulkoiselta ohjaukselta.

joita varmistavat tutkimuskysymysten riippumattomuuden ja tulosten avoimuuden. Tutkijoiden ei tule joutua tilanteeseen, jossa kriittinen analyysi on riski rahoituksen jatkumiselle. Lisäksi on puolustet-

tava tutkimuksen vapautta julkisessa keskustelussa. Kun poliittinen ilmapiiri kiristyy ja tieteen autonomia saatetaan kyseenalaistaa, yliopistojen ja tutkimuslaitosten on oltava rohkeita. Niiden tehtävä on tuottaa tutkimusta ja tietoa, jotka voivat myös haastaa vallanpitäjiämme.

Kriittinen tutkimus on demokratian selkäranka. Tieteen arvoa ei mitata vain euroissa tai nopeissa hyödyissä, vaan kyvyssä nähdä pidemmälle kuin markkinat ja politiikka. Kannustankin koko yliopistoyhteisöä, sen sidosryhmiä ja jokaista tieteen ystävää laajalla rintamalla vaikuttamaan poliittisiin päättäjiin tiede- ja tutkimusmyönteisen hallitusohjelman laatimiseksi seuraavalle hallituskaudelle. ▲

ARTIKKELIT

- 8 **Teema**
Yhtä monta tarinaa kuin on tulijaa
Yliopistojen kansainvälistä henkilöstöä ei voi niputtaa yhteen.
- 26 **Kiperä kysymys**
Miten akateemista johtamista uudistetaan?
- 30 **Henkilö**
Tiede on yhteisölaji
Veera Ehrlén
- 40 **Yliopisto**
Tutkimuspalvelu – tiedon aarreaitta
Tukea tutkijan työhön.
- 44 **Työehtosopimus**
Mihin työaikakokeilu johtaa?
Uusi malli herättää huolta opetus-työmäärän kasvusta.
- 48 **Johtaminen**
Ylhäältä johdettu yliopisto
Keskitetty johtaminen on suunta myös muissa Pohjoismaissa.

VAKIOT

- 3 **Pääkirjoitus**
Teija Laitinen, Professoriliitto
- 6 **Oivallus**
Replikaatiokriisi testaa tieteen.
- 7 **Keskustelua**
- 15 **Gallup**
Vahvistavatko TKI-valinnat laadukasta tutkimusta ja opetusta?
- 16 **Nyt**
- 20 **Essee**
Esa Väliaverron: Strateginen ohjaus kaventaa akateemista vapautta.
- 25 **Kolumni**
Arttu Piri: Osaamisen abstrakti murros.
- 28 **Maailmalta**
- 38 **Fakta**
Osaamista tulee kehittää TKI-toiminnan rinnalla.
- 52 **Inspiraatio**
- 54 **Kysy asiantuntijalta**

ARTICLES IN ENGLISH: ACATIIMI.FI

3 Editorial

Teija Laitinen

8 As many stories as arrivals

International staff at universities cannot be lumped together.

20 Essay

Esa Väliaverronen: Strategic direction restricts academic freedom.

30 Person

Veera Ehrlén: Science is a community effort.

44 Collective Agreement

Where is the the total working time experiment leading?

54 Ask the expert

Who owns the copyright to my research article?

ARTIKLARNA PÅ SVENSKA: ACATIIMI.FI

3 Ledare

Teija Laitinen

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIEEENTEKIJÖIDEN JA
YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

ILMESTYSPÄIVÄ 2/2026

10.4.2026

30. VUOSIKERTA

painos 11 500 kpl

VERKKOVERSIO

acatiimi.fi

JULKAISIJAT

Professoriliitto ry, Tieteentekijät ry,
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry

PÄÄTOIMITTAJA

Eeva Ylitalo
eeva.ylitalo@otava.fi

TOIMITUS

Otavamedia Oy

TOIMITUSNEUVOSTO

Leena Kurkinen (Professoriliitto),
Juha Rouvinen (Professoriliitto),
Eevastiina Aho (Tieteentekijät),
Johanna Wartio (Tieteentekijät),
Santeri Palviainen (YLL) ja
Outi Ylitapio-Mäntylä (YLL)

KANSI

Outi Kainiemi

PAINOPIIKKA

Punamusta

ISSN

1455-1608

ILMOITUKSET

Saarsalo Oy
Minna Alho
puh. 044 768 6009
minna.alho@saarsalo.fi

ILMOITUSHINNASTO

1/1 Takakansi 4-väri 1 790 €, 1/1 muut sivut
4-väri 1 190 €, 1/2 4-väri 890 €,
aukeama 4-väri 1 790 €

MEDIAKORTTI

acatiimi.fi/mediakortti

PALAUTE

palaute@acatiimi.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Ilmoita osoitteenmuutoksesta
omaan liittoon

Oivallus

Replikaatio- kriisi testaa tieteen

PETRI PAAVILAINEN,
filosofian tohtori

Työ: Kognitiivisen neurotieteen
yliopistonlehtori, psykologian osasto,
Helsingin yliopisto.

Erikoisala: kognitiivinen neurotiede,
tiede- ja oppikirjailija. Tuorein kirja,
*Tieteen replikaatiokriisi. Voiko tutkimus-
tuloksiin luottaa?*, julkaistiin 2026.

Tieteen metodeihin uuden tiedon saamisessa voi luottaa, mutta tutkimusprosessin eri vaiheet edellyttävät huolellisuutta.

Muun muassa psykologian, biologian ja biolääketieteen uusintatutkimuksissa on havaittu, että moni tutkimustulos ei toistu.

Kirjoittaessani kirjaa tästä tieteen replikaatiokriisiksi nimetystä aiheesta havahtuin ongelmakentän monisyisyyteen. Olin ajatellut tämän metodologisen ongelman olevan ennen muuta tilastokysymyksiin liittyvä. Monitasoista keskustelua olikin valtavasti viimeisen kymmenen–viidentoista vuoden ajalta.

Replikaatiokriisistä huolimatta tiede ei ole rikki. Olen sillä kannalla, että tiede on yhä paras ja ylivoimaisesti luotettavin systeemi saada uutta tietoa.

Tieteeseen itseään korjaavana järjestelmänä ja tutkimustietoon voi luottaa, mutta prosessin eri vaiheissa on oltava huolellisempia.

Kokeellisessa ja kvantitatiivisessa tutkimuksessa on kiinnitettävä huomiota riittävän suureen tutkittavien määrään. Tutkimuksen hypoteesilla on oltava vankka teoreettinen perusta: valistuneet arvaukset eivät riitä. Koeasetelma on usein pelkistetty, jolloin vaikuttavia tekijöitä saattaa jäädä kontrollin ulkopuolelle. Tutkimuksen analyysiä ei tule taivuttaa tukemaan ennalta toivottua lopputulosta.

Näiden periaatteiden toteutumisessa tukee tutkimussuunnitelman ennakkorekisteröinti ja siinä yhteydessä vertaisarviointi jo ennen tutkimuksen toteuttamista. ▲

Keskustelua

Oikaisu

ACATIIMI-LEHDEN numerossa 1/2026 toimittaja **Mai Allo** on tarttunut tärkeään asiaan, kansalliskielten asemaan yliopistoissa, artikkelissa ”Suomea, englantia vai finglishiä?”. Artikkelissa on viitattu suomen kielen tilaa koskeneeseen selvitykseen*, jonka tein oikeusministeriölle Kansalliskielistrategian (2021) edellyttämänä toimenä. Ikävä kyllä raporttiani on artikkelissa selostettu harhaanjohtavasti. Artikkelissa todetaan: ”Hän [**Terhi Ainiala**] viittaa kaksi vuotta sitten valmistuneeseen, oikeusministeriön tilaamaan raporttiin, jonka teki suomen kielen professori **Tiina Onikki-Rantajääskö**. Hän arvioi selvityksessään suomen aseman yliopistolla vielä hyväksi. Toisaalta raportti toteaa, että englannin käytön laajeneminen uhkaa viedä suomelta aseman tieteen ja sitä myötä sivistyksen ja eturivin teknologian kielenä.”

En ole raportissani arvioinut suomen kielen asemaa yliopistolla hyväksi. Selvitykseni koski suomen kielen tilaa suomalaisessa yhteiskunnassa, ja sen tiivistelmässä todetaan viitaten suomen kielen yleiseen yhteiskunnalliseen asemaan: ”Suomen kielen asema on hyvä. Englannin kielen käytön laajeneminen varsinkin korkeakouluissa luo kuitenkin paineita englannin käytön laajenemiseen muuallekin yhteiskunnassa.”

Olen käyttänyt raporttia esitellessäni kielikuvaa keikauspisteestä kuvaamaan englannin kielen asemaa yliopistoissa: jos suuntaa ei muuteta, englanti valtaa käyttöalan niin, että sillä on laajakantoiset yhteiskunnalliset vaikutukset.

Selvityksessä todetaan mm. (Onikki-Rantajääskö 2024: 103): ”Kansalliskieliä puhuvien opiskelijoiden kielelliset oikeudet eivät nykyisin toteudu täysimääräisesti korkeakouluopetuksessa. Läheskään kaikilla aloilla ei voi enää opiskella suomeksi eikä opiskelija voi aina halutesaan tehdä opintosuoritusta suomeksi. Opiskelija ei pysty aina myöskään ennakoimaan jakson opetus- ja suorituskielem vaihtumista englanniksi. Jos asiaa tarkastellaan yhteiskuntaa ylläpitävän kielen käyttöalojen kannalta, on selvää, että suomen kielen käyttöala kapenee yliopistoissa. Joillakin tieteenaloilla, erityisesti luonnontieteellis-teknisillä, se on jo kaventunut hyvin vähiin. Koko koulutuspolku ylempään korkeakoulututkintoon asti ei enää monilla aloilla toteudu suomeksi.”

Asiaa tarkastellaan mm. s. 105: ”Suomalaiseen yhteiskuntaan englanninkielinen koulutus taas voi pikkuhiljaa heijastua paineina laajentaa englannin kielen käyttöä asiantuntijatyöskentelyssä. Heijastevaiikutukset voivat laajentua viranomaisiin ja palveluihin laajemminkin.” Ratkaisuksi esitetään kaksi- tai monikielistä koulutusta ja rinnakkaiskielisiä käytänteitä, joissa suomen kieli on vahvasti mukana.

TIINA ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ, suomen kielen professori, Helsingin yliopisto

*Helsingin yliopisto Onikki-Rantajääskö, Tiina 2024:

Suomi osallisuuden kielenä – selvitys suomen kielen tilasta Suomessa 2020-luvun puolimaissa. Oikeusministeriön julkaisuja 20/2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-141-0>

Tieteentekijät.fi

13.3.2026

Metropolia Ammattikorkeakoulun helmikuussa alkaneet muutosneuvottelut päättyivät 6. maaliskuuta. Niiden jälkeen tehtyjen päätösten tuloksena Metropolia vähentää enintään 40 tehtävää, jotka kohdistuvat erityisesti TKI-toimintaan ja kirjasto- ja tietopalveluihin. Informaatioalan akateemiset ry:n puheenjohtaja **Virpi Kultanen** muistuttaa, että kirjaston rooli korkeakoulussa on paljon muutakin kuin toimia aineistojen tarjoajana.

”Kirjastossa työskentelevät asiantuntijat ohjaavat opiskelijoita tieteellisen tiedon hakuun ja hallintaan sekä vastuulliseen tieteeseen esimerkiksi viittaamisessa, aineistonhallinnassa ja tekoälyn käytössä”, Kultanen toteaa.

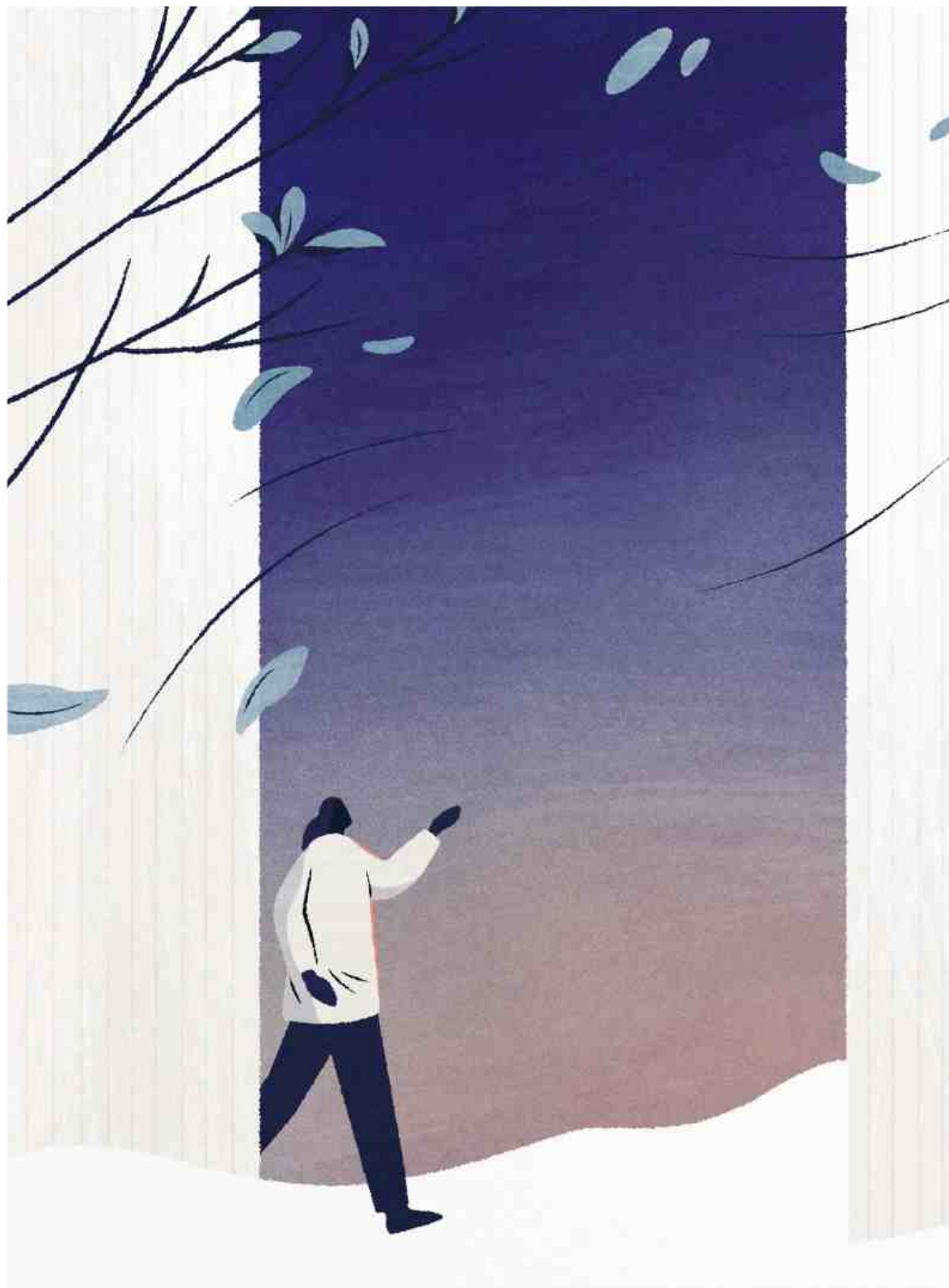
HS Mielipide 14.3.2026

Kielimallipohjaisten tekoälysovellusten käyttäjän on tärkeä itse osata ne taidot, joihin sovelluksia käyttää.

”Ihmiselle kirjoittaminen on nimenomaan vuorovaikutusta, jossa tärkeää on kirjoittaja, hänen tavoiteltu lukijansa, tekstin tavoite sekä konteksti. Generoiduilta tuotoksilta nämä puuttuvat.”

”Ihmisäänet rosoineen pitävät yllä monimuotoisuutta, ja generatiivisuus taas kapeuttaa.”

Kirjoittamisen tutkimuksen dosentti JOHANNA PENTIKÄINEN, Jyväskylän yliopisto

Teema

IN ENGLISH
acatiimi.fi

Yhtä monta tarinaa kuin on tulijaa

Yliopistojen kansainvälisestä henkilöstöstä ei voi puhua yhtenä ryhmänä. Ihmisillä on hyvin monenlaisia kokemuksia akateemisen uran ja muun elämän järjestymisestä vieraassa maassa.

TERHI HAUTAMÄKI

OUTI KAINIEMI

Teema

Suomalaisilla on tapana kysellä tänne muuttaneilta, miksi nämä ovat valinneet Suomen. Suomes-
sa 12 vuotta asunut LUT-kauppa-
korkeakoulun tutkija **Mariana Galvão Lyra** on tottunut vastaa-
maan: ”Miksi ei?”

Hänelle muutto Brasiliasta Eurooppaan oli mahdollisuus toteuttaa haave tutkijan työstä.

”Akateemisella uralla Brasiliassa jää eu-
rooppalaiseen verrattuna yleensä hyvin vähän
tai ei ollenkaan aikaa tutkimukseen. Työ on
enemmän opetusta.”

Lyra tuli Suomeen tekemään ympäristö-
politiikan väitöskirjaa. Hänen taustansa on
kauppätieteissä, ja nykyinen tutkimus liittyy
uusiin teknologioihin vihreän siirtymän alalla.

Hänet oli hyväksytty tohtoriohjelmaan
sekä Leedsiin että Itä-Suomen yliopistoon
Joensuuhun. Suomi kiinnosti hänelle luvatus-
neljän vuoden työsopimuksen vuoksi. Lyra oli
jo tavannut ohjaajansa konferenssissa, mutta
tiedot Suomesta olivat vähäiset.

”Kävin Riossa suurlähetystössä ja sanoin,
että olen muuttamassa Suomeen, mutta en
tiedä paljoakaan. Suomalainen työntekijä
vastasi, että Helsingin lentokenttää ei suljeta
koskaan, ei edes talvella. Mietin, mitä se edes
tarkoittaa!”

Muutto suurkaupungista Joensuuhun oli
shokki. Lyra sai asunnon kaukaa keskustasta,
ja etenkin pimeinä talviaikoina hän tunsii elä-
vänsä eristyksissä. Voi vuosia kotiutua.

Työ oli kuitenkin unelmien täyttymys. Sai
keskittyä tutkimukseen ja
puhua konferensseissa väi-
töstyön aiheesta. Ohjaajat
kutsuivat aktiviteetteihin
ja kotiinsa. Yliopiston
henkilöstöhallinto auttoi
kaikessa.

”Suomalaisen kulttuurin
mielenkiintoinen paradok-

si on se, että suomalaiset rakastavat auttamista
mutta vihaavat avun pyytämistä.”

Väitöstutkimuksensa aikana Lyra vietti
joitakin kuukausia Pohjois-Italiassa ja Espan-
jassa. Hän viihtyi, koska hän tunsii maiden
olevan kulttuurisesti lähempänä kotimaataan
kuin Suomi. Kokemukset yliopistoista saivat
kuitenkin kaipaamaan Suomea, jossa asiat
yleensä toimivat hyvin ja ihmisten suhde on
suora ja tasa-arvoinen.

”Olen tänä vuonna osa-aikaisena apulaispro-
fessorina Portugalissa. On hassua, kuinka he
kohtelevat minua kuin kuningasta tai kuninga-
tarta. Pidän enemmän suomalaisesta tyylistä.”

Yliopistossa on nykyään helppo toimia
englanniksi, mutta alkuaikoina Lyra turhautui
ryhmäsähköposteihin ja laittoi kerran viestin:
miksi kirjoitatte suomeksi, kun tiedätte, että
täällä on monia ei-suomenkielisiä.

”Ohjaajani vastasi, että voin jättää meilit
huomiotta, mutta hän oli väärässä. Juuri noita
meilejä minun olisi pitänyt koettaa ymmärtää,
jotta oppisin, miten asiat toimivat.”

Myös ammattiliiton tapaamisissa kielestä
on Lyran mukaan tehty ongelma: jotkut
vastustavat englannin käyttämistä pääkielenä
silloin, kun mukana on ei-suomenkielisiä.

”Kyse ei ole siitä, että luovutaan suomen
kielestä, vaan siitä, että tehdään kokous
ymmärrettäväksi kaikille. Kansainvälisen
yhteisön kokoaminen samaan huoneeseen on
eri asia kuin vallan, tiedon ja äänen jakaminen
tuon yhteisön kanssa.”

Lyra ei pidä itseään enää ”kansainvälise-
nä” tutkijana. Hänen lapsensa on suomalai-
nen, hän omistaa kodin Suomessa ja hän sai
pysyvän oleskeluluvan vuonna 2020.

Hän on itse uusien tulijoiden tukena ja mu-
kana järjestämässä tapahtumia. Moni heistä ei
hahmota, kuinka kallista elämä täällä voi olla
ja kuinka epävarmat uranäkymät. Kun Lyralta
on kyselty Suomesta, hän on kehottanut
harkitsemaan muuttoa tarkkaan. Suomalai-

Mariana Galvão
Lyra

”Kansainvälisen yhteisön kokoaminen samaan huoneeseen on eri asia kuin vallan, tiedon ja äänen jakaminen tuon yhteisön kanssa.”

silta kollegoilta hän toivoo empatiaa tulijoita kohtaan.

”Suomalaisessa yhteiskunnassa syntyneet ja tähän järjestelmään kasvaneet eivät voi ymmärtää, millaisia haasteita kansainvälinen henkilöistö kokee. Vain keskustelemalla, vaihtamalla kokemuksia ja oppimalla tulijoilta ihmiset ja organisaatiot voivat auttaa tehokkaammin.”

SUOMESSA OPETTAJALLA ON VAPAAUS

Englannin opettaja **Saeed Ahmad** työskentelee nykyään Itä-Suomen yliopiston kielikeskuksessa, mutta hänet toi Kuopioon alun perin vaimon tutkijantyö.

Pakistanista kotoisin oleva Ahmad asui aiemmin perheineen Saudi-Arabiassa, jossa hän työskenteli apulaisprofessorina. Kun puoliso sai postdoc-paikan Itä-Suomen yliopistosta vuonna 2021, he olivat hankalan päätöksen edessä. Heillä oli tuolloin jo kaksi lasta. Oli mahdollon ajatus asua eri maissa ja valita, kumman luona lapset asuisivat.

”Päätin, että irtisanoudun työstäni, tulen Suomeen puolison oleskeluluvalla ja katsotaan, mitä tapahtuu.”

Siinä missä moni maahan muuttava kokee kulttuurishokkeja, Ahmad suhtautui muuttoon rennosti ja joustavasti. Hän ajattelee, että Suomeen tulo sujui hyvin, koska hän oli kokenut vieraaseen kulttuuriin muuton ennenkin. Hän oli vaihtanut maanosaakin jo aiemmin.

Valmistumisensa jälkeen Ahmad työskenteli Pakistanissa kauppakorkeakoulussa englannin opettajana, sen jälkeen tutkijana ja opettajana Kiinassa, sitten taas Pakistanissa tenure track -urapolulla, kunnes lähti taas ulkomaille, Saudi-Arabiaan.

”Suomeen tullessani olin työttömänä, mutta en missään vaiheessa huolestunut urastani. Olin toiveikas ja otin muuton seikkailuna. Saavuimme kuumasta Saudi-Arabiasta, jossa lämpötila nousee 45 asteeseen. Tänne tullessamme oli viileä sää, joten nautimme kovasti.”

Suomessa Ahmad aloitti kotoutumisohjelmassa ja alkoi opiskella suomen kieltä. Hän teki täydentäviä pedagogisia opintoja Oulun yliopistossa ja hankki päätöksen tutkintonsa tunnustamisesta Suomessa. Ensimmäinen askel suomalaiseen työelämään oli parin kuukauden määräaikaisuus Kuopion kansalaisopistossa vuonna 2022. Suomeen oli tuolloin tullut ukrainalaisia, joille oli järjestetty suomen ja englannin opetusta. Ahmad pääsi opettamaan heille englantia. Te-toimiston kautta löytyi harjoittelupaikka Savonia-ammattikorkeakoulusta, jossa hän opetti liike-elämän englantia. Kun Savoniaan tuli ryhmä sairaanhoitajia Egyptistä, Ahmad opetti myös heitä. Sen jälkeen hän sai paikan Itä-Suomen yliopiston kielikeskuksesta.

Kielikeskuksessa on vierähtänyt yli kolme vuotta, ja Ahmad viihtyy mainiosti. Hän opettaa sekä Kuopion että Joensuun kampuksilla ja välillä etänä Kuopiosta käsin. Työn ohessa hän on suorittanut melkein joka lukukaudella kurssin tai pari suomen kieltä.

”Tähän asti uskoin englannin opettamiseen englanniksi, mutta nyt ajattelen, että on ok myös puhua välillä suomea. Joskus, jos yliopistolla kokoukset tai tapahtumat ovat

Saeed Ahmad

”Ei voi yleistää, mitä kansainväliset tutkijat haluavat. Määrittely on poliittista: se tarkoittaa, että tiettyjä agendoja ja intressejä asetetaan etusijalle ja muut jäävät sivuun.”

Teema

suomeksi ilman käännöstä, meillä muualta muuttaneilla on hieman hankalaa, koska haluamme seurata, mitä tapahtuu. Minusta ei kuitenkaan tunnu, että jäisin yksin, vaan apua on aina tarjolla.”

Perhe aikoo jäädä pysyvästi. Nuorin lapsi on syntynyt Kuopiossa, ja lapset ovat sopeutuneet elämään täällä.

Ahmad sanoo, että hänen työnsä eroaa paljon siitä, mitä se oli Pakistanista, Kiinassa ja Saudi-Arabiassa. Täällä opettajalla on paljon autonomiaa, ja hän voi suunnitella itse mitä opettaa ja mitä menetelmiä haluaa kokeilla.

”Tämä on ensimmäinen kerta työurani aikana, kun olen tuntenut tällaista vapautta.”

”OTA AIKAA JA KUTSU KAHVILLE”

Monille ulkomaalaisille tutkijoille Suomi on yksi vaihtoehto muiden joukossa eikä välttämättä ykkönen. Aalto-yliopiston professori **Lily Diaz-Kommonen** sen sijaan sai 1990-luvulla vahvan kokemuksen siitä, että Suomi on paikka, jossa hän haluaa olla.

Puertoricolainen, Yhdysvalloissa ja Espanjassa työskennellyt tutkija-taiteilija osallistui 1990-luvulla mediataiteen uranuurtajan **Minna Tarkan** järjestämään ISEA94-konferenssiin.

”Tuntui, että paikalla olivat kaikki ihmiset, jotka olivat jotain uuden mediataiteen alalla.”

Kerran hän istui Taideteollisen korkeakoulun lounaskuppilassa sattumalta samaan pöytään Medialaboratorion johtajan **Philip Deanin** kanssa. Keskustelun pohjalta hän laittoi TaiKiin hakemuksen väitöskirjatutkijaksi ja aloitti siellä vuonna 1995.

Lily Diaz-Kommonen

Innostava taiteen tutkimuksen ala oli tärkeä syy muuttaa. Oli myös muita syitä. Yksi oli rakkaus: Diaz-Kommonen löysi kumppanin Suomesta. Toinen oli terveys. Ennen Suomeen tuloaan hän

työskenteli Fulbright-stipendillä Espanjassa ja sairasteli paljon.

”Madridissa lääkäri sanoi, että tarvitsen paikan, jossa on paljon metsää, puita ja helppo hengittää.”

Diaz-Kommonen eli lapsuutensa Puerto Ricossa ja Venezuelassa. Hän teki Yhdysvalloissa Bachelor-tutkinnon antropologiasta sekä maisterintutkinnon Master of Fine of Arts in Computer Arts ja päätyi intohimonsa valokuvataiteen pariin. Hän eli New Yorkin taidepiireissä 1980-luvun ”hulluja vuosia”, kuten hän noita aikoja kutsuu. Välillä hän työskenteli Wall Streetillä Merrill Lynch -investointipankissa graafisena suunnittelijana.

Yhdysvalloissa espanjankieliseen puertoricolaiseen naiseen kohdistui ennakkoluuloja, rasismia ja vähättelyä. Siihen nähden Suomessa oli hyvä ilmapiiri.

”En tiedä, johtuuko se siitä, että naiset ovat täällä niin vahvoja, mutta minusta tuntui, että pystyin puhumaan ja sanomisillani oli merkitys.”

Muuten kulttuuri tuntui vieraalta: piti oppia ajattelemaan, kuinka kollegat ajattelevat. Pimeät ajat olivat fyysisesti raskaita, eikä Diaz-Kommonen pystynyt pariin vuoteen heräämään ajoissa. Rahatilanne ei ollut alkuvuosina hyvä. Piti myös oppia laittamaan ruokaa, sillä New Yorkissa syötiin ulkona.

”Täällä oli siihen aikaan ehkä kaksi kiinalaista ravintolaa, toinen niistä naapurissani. Siellä oli ehkä kaksi annosta, jotka muistuttivat mitään, mitä olin aiemmin syönyt.”

Diaz-Kommonen haki ja sai hankerahoitusta Suomen Akatemialta professori **Pekka Korvenmaan** kanssa. Hänen väitöstyönsä käsitteli uutta mediaa arkeologisen ja historiallisen tutkimuksen työkaluna.

1990-luvun TaiKin hän muistaa erityisenä paikkana, dynaamisena ja kiehtovana.

”En sano, ettei nyt ole dynaamista, mutta olemme osa suurempaa instituutiota ja meillä on kaikenlaisia sääntöjä – eikä sekään ole huono

Teema

asia. Mutta juuri muistelimme kollegan kanssa, kuinka mahtavaa oli saada elää sitä aikaa.”

Diaz-Kommosen tutkimusaiheet liittyvät antropologiaan, designiin, kulttuuriperintöön, ihmisen ja tietokoneen vuorovaikutukseen ja uuteen mediaan. Ensimmäisen määräaikaisen professorin tehtävän hän sai 2004 ja täysprofessorin 2014. Hän on johtanut tutkimushankkeita esimerkiksi EU:n Horisontti 2020- ja Luova Eurooppa -ohjelmien rahoituksella.

Diaz-Kommonen on nykyisin Suomeen muuttavien tutkijoiden ja uran alussa olevien professorien tukena. Hän sanoo, että integroituminen vie aikaa ja vaatii tulijalta innostusta sekä aktiivisuutta. Vastaanottavien kollegoiden tulisi huomioida ja osallistaa ihmisiä, kuulla heidän ajatuksiaan ja ongelmiaan. Pienetkin teot merkitsevät:

”Ole ystävällinen. Ota aikaa kiireisestä aikataulustasi ja kutsu kahville.” ▲

Kuka on kansainvälinen tutkija?

Kun tutkijatohtori **Ekaterina Borozdina** Tampereen yliopistosta haastatteli 15:tä ulkomaalaistaustaista yhteiskuntatieteilijää näiden kokemuksista, moni kyseenalaisti käsitteen eikä välttämättä mieltänyt itseään ”kansainväliseksi”.

Borozdinateki vuosien 2024 ja 2025 vaihteessa yliopiston sisäisen selvityksen, jonka löydöksiä hän julkaisi myös pienimuotoisena artikkelina. Hänen mukaansa ulkomaalainen henkilöstö niputetaan helposti samaan kategoriaan, vaikka olosuhteet, kokemukset sekä asema työssä ja yhteiskunnassa poikkeavat paljon toisistaan.

”Jotkut ovat saaneet koulutuksensa Suomessa, tehneet koko uransa täällä ja pitävät itseään suomalaisina tutkijoina. Toiset ovat ulkomaalaisia tutkijoita väliaikaisesti. Kotimaahansa palattuana he muuttuvat ’tavalliseksi’ amerikkalaisiksi, ruotsalaisiksi tai kiinalaisiksi tutkijoiksi.”

Vakituisessa työssä olevilla on eri huolet kuin niillä, joiden oleskelulupa uhkaa päättyä määräaikaisuuden päättyessä, tai joilla ei apurahatutkijana ole pääsyä samaan sosiaaliturvaan kuin työsuhteisilla. Kun yliopistossa mietitään tukea kansainväliselle henkilöstölle tai poliitikot pohtivat, miten

houkutellaan kansainvälisiä osaajia, vastaukset riippuvat siitä, millaista ”kansainvälisten” ryhmää ajatellaan.

Borozdinan tutkimushaastattelutavienkin näkemykset vaihtelevat. Ne, jotka haluavat jäädä, toivovat yliopistolta kannustimia oppia suomea. Ne, jotka ovat täällä väliaikaisesti, eivät missään nimessä halua kielen opiskelusta rasiitetta.

”Ei voi yleistää, mitä kansainväliset tutkijat haluavat. Määrittely on poliittista: se tarkoittaa, että tiettyjä agendoja ja intressejä asetetaan etusijalle ja muut jäävät sivuun.”

Akateeminen yhteisökään ei ole kaikille sama. Yhden yliopiston sisälle mahtuu monenlaisia työympäristöjä.

”Sosiologina ajattelen, että kansainvälistymisessä kyse ei ole yksilöistä vaan instituutioista ja rakenteista, jolloin koko yhteisöstä tulee kansainvälisempi.”

EKATERINA BOROZDINA
*Tutkijatohtori,
Tampereen yliopisto*

Vahvistavatko TKI-valinnat laadukkaana tutkimuksen ja opetuksen edellytyksiä?

Tutkimus- ja innovaationeuvosto julkaisi vuoden alussa TKI-politiikan strategiset valinnat.

Hanna Tanskanen

johtava erityisasiantuntija,
työmarkkina-, korkeakoulu- ja
tiedepolitiikka, OAJ

VALINNAT ohjaavat tutkimusrahoituksen suuntaamista ja kehittämistarpeita. Ne voivat tuoda uusia mahdollisuuksia, mutta riskinä on, että ne voivat kaventaa tutkimuksen ja opetuksen laajuutta. OAJ:ssa näemme, että TK-rahoitusta on pystyttävä kohdentamaan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille nykyistä enemmän. Peruseriaatteena tulisi olla laaja-alaisen tutkimuksen ja opetuksen turvaaminen julkisin varoin, mikä varmistaa korkean laadun myös strategisten painopisteiden ulkopuolella. Tämä edellyttää korkeakoulujen perusrahoituksen vahvistamista osaamisen ja korkeakoulutettujen määrän kasvattamiseksi. Vahva rahoitus on paras tae sille, että korkeakoulut sitoutuvat henkilöstönsä ja tekevät laadukasta tutkimusta ja opetusta.

Miia Ijäs-Idrobo

erityisasiantuntija,
Tieteentekijät

STRATEGISET TKI-VALINNAT

vahvistavat edellytyksiä, mutta vain tietyissä teemoissa ja tietyillä aloilla. Jotta tieteellinen laaja-alaisuus säilyisi, olisi tärkeää, että muulla rahoituksella ja panostuksilla, erityisesti korkeakoulujen ja tieteen perusrahoituksella mutta myös säätiörahoituksella, huolehditaan eri tieteenalojen laaja-alaisuudesta. T&K-rahoituslain painotukset tulisi nähdä lisänä. Tohtoreiden uranäkymiä ajatellen TKI-panostuksia tulisi kohdentaa myös seuraaviin uravaiheisiin, erityisesti postdoc-vaiheeseen. Parhaassa tapauksessa se tehdään tavalla, joka lisää sekä tutkijoiden vakituisia työsuhteita että mahdollisuutta liikkua sektoreiden välillä. Esimerkiksi Suomen Akatemian ja Business Finlandin tiivistyvä yhteistyö voisi avata mahdollisuuksia.

Teija Laitinen

puheenjohtaja,
Professoriliitto

STRATEGISIA TKI-VALINTOJA

tulee tulkita niin laajasti, että ne mahdollistavat rahoituksen kohdentamisen vapaaseen tutkimukseen alasta riippumatta. TIN:n aihekokonaisuudet ovat käsitteellisesti laajoja, joten niiden alle mahtuu monentyypistä tutkimusta. Esimerkiksi turvallisuuden ja resilienssin käsitteet ovat laajentuneet viime vuosina huomattavasti. Kun strategisten valintojen perimmäisenä tarkoituksena on kuitenkin ohjata tutkimustointa, niin näiltä osin ne vahvistavat TIN:n aihekokonaisuuksien alueilla laadukasta tutkimusta ja sitä kautta myös opetusta. Mitä suppeammin aihekokonaisuuksien sisältöä tulkitaan, sitä merkittävämpään rooliin nousee yliopistojen saama perusrahoitus. Yliopistoissa tehtävän tutkimuksen tulee säilyttää monipuolisuutensa.

KUVAT: LEENA KOSKELA, SALLA MERIKUKKA, PROFESSORILIITTO

GETTY IMAGES

Visio 2040: Tieteentekijöiden tulevaisuuden näkymiä on vahvistettava

TIETEENTEKIJÄT on tuottanut oman sisäisen visioityönsä sekä sen tavoitteet ja toimenpiteet opetus- ja kulttuuriministeriön johtaman korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040:n rinnalla.

Yhteisölliseen projektiin on osallistunut eri tehtävissä toimivaa korkeakoulujen henkilöstöä.

“Edustamme korkeakoulujen henkilöstöä laajasti, joten meille oli tärkeää pohtia, mitä korkeakoulutukselta ja tutkimukselta halutaan vuonna 2040”, kertoo Tieteentekijöiden puheenjohtaja

Antti Pajala.

Tieteentekijöiden vision ytimessä ovat henkilöstö sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vaikuttavuus ja laatu. Ilman tieteentekijöitä ei synny tutkimusta, opetusta, osaamista, tiedettä – saati niiden kautta vaikuttavuutta ja menestystä yhteiskunnassa. Tieteentekijöiden tavoitteet ja toimenpiteet ovat samaan aikaan kunnianhimoisia ja realistisia. Niissä konkretisoidaan, mihin asioihin panosta-

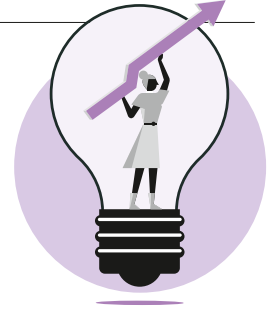
malla voidaan parhaiten taata sellaiset tieteen tekemisen edellytykset, joiden avulla Suomi voi nousta korkeakoulutuksen ja tieteen kärkimaaksi. Tavoitteena on houkuttaa osaajia ja vahvistaa tieteen vaikuttavuutta koko yhteiskunnassa.

“Olennaista on luoda tieteentekijöille kestäviä, vetovoimaisia työuria rikkinaisten ja epämääräisten polkujen tilalle. Tämä on suoraan yhteydessä koulutuksen ja tutkimuksen laatuun ja vaikuttavuuteen. Jotta tutkimus- ja korkeakoulusektori pärjää kilpailussa parhaista osaajista, tarjolla on oltava houkuttelevia, selkeitä uria. Ihmiset tuottavat laadun, ja koulutuksessa jos missä laatu on olennaista, sillä sen vaikutus ulottuu pitkälle ja laajalle. Korkeakoulut eivät saa olla jatkuvan niukkuuden ja kitkerän kilpailun paikkoja. Opettajilla pitää olla aikaa opettaa ja kohdata opiskelijoita, tutkijoilla tilaa ajatella, opiskelijoilla oppia ilman jatkuvaa painetta”, Pajala painottaa.

Tieteentekijöiden kymmenen pointtia

TIETEENTEKIJÖIDEN keinot Suomen nostamiseksi tieteen ja korkeakoulutuksen kansainväliseen kärkeen ovat nämä:

1. Akateemisen vapauden turvaaminen – se on tutkimuksen korkean laadun ja kriittisen ajattelun perusta.
2. Vakaa ja riittävä perusrahoitus, joka mahdollistaa pitkäjänteisen tutkimuksen ja laadukkaan opetuksen.
3. Riittävä perusrahoitus takaa myös ulkoisen tutkimusrahoituksen täysimääräisen hyödyntämisen, sillä siitä kustannetaan infra ja ulkoisen rahoituksen synnyttämät kulut.
4. Vakaat työsuhteet, jotta tutkijanuraa voi suunnitella ja sen varaan rakentaa elämää.
5. Kilpailukykyinen palkkaus, jotta Suomi pystyy kilpailemaan osaajista kansainvälisesti.
6. Tutkimuksen ja koulutuksen arvostus, joka näkyy päätöksenteossa, resursseissa ja asenteissa.
7. Rohkeat panostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatioimintaan.
8. Tieteen laaja-alaisuuden turvaaminen T&K-rahoituksessa.
9. Kansainvälisten osaajien arvon ymmärtäminen.
10. Kansainväliseen liikkuvuuteen kannustaminen ja liikkuvuuden sujuvoittaminen.

GETTY IMAGES

OKKA
OPETUS- KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIO

NOKIA
FOUNDATION

Nokia-OKKA Educational Recognition Award in ICT

Nokia Foundation and OKKA Foundation award the educational recognition prize for excellence in Information and Communications Technologies (ICT) education at Finnish universities.

Find more information and submit your proposal during 13.4.–29.5.2026 at okka-saatio.com/palkinnot/ict-award/

OIKAISU

ACATIIMIN numerossa 1/26 lehden Inspiraatio-palstalla käsiteltiin Akateemista kapinakirjaa. Jutussa todettiin virheellisesti: ”Kirjan kirjoittajakunta ulottuu professoreista akateemisiin sekatyöläisiin, mutta yksikään opiskelija ei ole joukossa mukana. Heillähän olisi ainutlaatuinen näkökulma alma materiin: he ovat vasta astuneet kampuksen porteista sisään, autuaan tietämättöminä tulevasta.”

Kirjassa oli kuitenkin mukana kolme opiskelijaa, lisäksi opiskelijänäkökulma on esillä **Ruska Itkosen** tekstissä. Tekstin lopussa kirjoittajien sukunimet oli kirjoitettu väärin. Kirjan toimittajat ovat **Minni Matikainen, Anni Piironen** ja **Paula Silvén**.

Työelämä kansainvälistyy

ULKOMAALAISTAUSTAISTEN työntekijöiden määrä on lähes kaksinkertaistunut vuosien 2014–2023 aikana sivistysalalla. Sivistysala ry:n tekemän selvityksen mukaan tietyissä tehtävissä, kuten yliopistojen tuntiopettajissa, jo selvä enemmistö on ulkomaisten kansalaisia. Kokemukset kansainvälisen työvoiman rekrytoinneista ovat alalla hyvin positiivisia, ja henkilöstön monimuotoisuus koetaan hyödylliseksi. Demography-tutkimusohjelman tilastotarkastelun mukaan ulkomaalaisista asiantuntijoista noin 45 prosenttia on muuttanut Suomesta pois viiden vuoden sisällä saapumisesta, 60 prosenttia kymmenen vuoden sisällä.

Lukijakysely antaa suunta- viivoja Acatiimin sisällölle

ALKUVUODESTA toteutettuun Acatiimin lukijakyselyyn vastasi yhteensä 564 Acatiimin lukijaa. Kyselyn perusteella lehteen ollaan pääosin tyytyväisiä. 60 prosenttia vastaajista kertoi kyselyssä olevansa tyytyväisiä ja 22 prosenttia erittäin tyytyväisiä lehteen. Acatiimiin toivottiin enemmän juttuja muun muassa ajankohtaisista tieteen kysymyksistä, tiede- ja korkeakoulupolitiikasta sekä työelämän ongelmia esiin nostavista aiheista. Otamme lukijakyselyn tulokset huomioon Acatiimin tulevien sisältöjen suunnittelussa. Vastaajien kesken arvottiin viisi Finnkinon lahjakorttia.

Luontoposiitivisuus nousee teesiksi

SUOMALAISET YLIOPISTOT ovat päivittäneet yhteiset kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teesinsä. Suurin muutos koskee teesiä, jolla yliopistot tavoittelivat hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Päivitetystä teesistä hiilineutraalisuustavoitetta ei ole enää sidottu tiettyyn aikarajaan. Päätöksen taustalla on lisääntynyt ymmärrys hiilineutraaliuden edellytyksistä. Suurin osa yliopistojen päästöistä on epäsuoria, esimerkiksi hankintojen aiheuttamia. Täyden hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ne pitäisi kumota laajasti, mikä onnistuisi käytännössä päästöyksiköitä ostamalla. Ilmastotyön rinnalle on nostettu tavoite luontoposiitivisuudesta. Yliopistojen rehtoreiden hyväksymää linjausta ovat valmistelleet Finn-ARMA-verkoston vastuullisuusasiantuntijat. Sitä ovat kommentoineet myös Kestävyys-, Luonto- ja Ilmastopaneelit.

OSK. HUTTUSEN SÄÄTIÖN APURAHAT TIETEELLISIIN JATKO-OPINTOIHIN ULKOMAILLA

Osk. Huttusen säätiö, jonka tarkoituksena on suomalaisen kulttuurin tukeminen, julistaa haettavaksi apurahoja tohtorin tutkintoon johtavien tieteellisten jatko-opintojen ja tutkimustyön suorittamiseksi ulkomaisissa yliopistoissa.

Apurahat väitöskirjatyöhön

Jatko-opiskeluapurahat on tarkoitettu ylemmän yliopistotutkinnon suorittaneille suomalaisille, joiden ikä hakuajan päättyessä on enintään 27 vuotta. Tohtoriopintojen suorituspaikkana etusijalla ovat Britannian vanhimmat yliopistot. Muukin ulkomainen yliopisto tulee kysymykseen, jos se on tutkimus- ja opintosuunnitelman kannalta perusteltua.

Apuraha on kaksivuotinen, ja sen maksaminen aloitetaan vuonna 2027. Apurahakautta voidaan myöhemmin jatkaa kolmannella vuodelle. Henkilökohtaisen väitöskirja-apurahan vuotuismäärä on 30 000 euroa. Myönnettäviin apurahiin voi erikseen hakea lisäapurahan yliopistojen edellyttämiin pakollisiin opiskelukustannuksiin (esim. lukukausimaksut).

Post doc -apurahat

Säätiöltä on mahdollista hakea rahoitusta myös ulkomailla tapahtuvaan post doc -tutkimustyöhön vuodeksi kerrallaan. Post doc -apuraha on tarkoitettu tohtorin tutkinnon suorittaneiden, enintään 35 vuotta täyttäneiden päärahoituslähteeksi (henkilökohtainen apuraha sekä matkakulut) työskentelyyn ulkomaisessa yliopistossa tai tutkimuslaitoksessa.

Hakemus liitteineen lähetetään säätiön verkkosivuston sähköisellä lomakkeella. Hakemuksia koskevat suositukset tulee lähettää sähköpostin pdf-liitetiedostona suoraan säätiön asiamiehelle. Hakemukset ja suositukset on jätettävä viimeistään 15. kesäkuuta 2026.

Lisätietoja: www.oskhuttunen.fi.

Haku aika on 15.5. - 15.6.2026.
OSK. HUTTUSEN SÄÄTIÖ sr

Strateginen ohjaus kaventaa akateemista vapautta

Poliittinen ja taloudellinen ohjaus rapauttavat tieteen vapautta. Tutkimusorganisaatioiden on pidettävä huoli, ettei tämä ohjaus valu alas tutkijoiden arkeen.

ESA VÄLIVERRONEN

IN ENGLISH
acatiimi.fi

Akateeminen vapaus Suomessa on tänään huomattavasti ajankohtaisempi tema kuin reilut viisi vuotta sitten, jolloin julkaisimme kollegoiden kanssa kirjan *Tieteen vapaus ja tutkijan sananvapaus*¹. Paljon on puhuttu tuoreesta *Academic Freedom Index* -raportista², jonka mukaan Suomen sijoitus putosi selvästi kansainvälisessä vertailussa.

Suomen ranking-sijoitus (47.) on herättänyt myös kritiikkiä. On epäilty, onko akateeminen vapaus Suomessa todella heikommalla tolalla kuin vaikkapa Jamaikalla, Hondurasissa tai Botswanassa, jotka olivat Suomea edellä. Minusta ei kannata tuijottaa liikaa maiden väliseen järjestykseen – eri maiden asiantuntijat saattavat arvottaa näitä asioita hieman eri tavalla. Olennaisempaa on katsoa kunkin maan pisteytystä ja sen muutoksia. Suomen kannalta tärkein tieto oli se, että pisteet olivat laskeneet kaikilla akateemisen vapauden ulottuvuuksilla. Heikoimmat pisteet Suomi sai yliopistojen institutionaalisesta autonomiasta.

TUTKIMUKSEN JA OPETUKSEN VAPAAUS OSANA AKATEEMISTA VAPAUTTA

Tutkimuksen ja opetuksen vapaus ovat keskeisiä edellytyksiä tieteelle ja sen kehitykselle. Ne muodostavat laajemman kokonaisuuden, jota kutsutaan akateemiseksi vapaudeksi. Yliopistojen autonomia on turvattu laissa, ja tieteentekijöillä sekä tutkimusorganisaatioilla on ollut suhteellisen laaja autonomia päättää, mitä ja miten tutkia ja opettaa. Lisäksi siihen

kuuluu tutkijoiden sananvapaus: tieteentekijöillä tulee olla vapaus osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ilman uhkailua ja painostusta.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta (TJNK) teetti loppuvuodesta 2025 tutkijoille ja opettajille suunnatun kyselyn akateemisen vapauden tilasta Suomessa.³ Avoin verkkokysely ei ole tilastollisesti edustava, mutta varsinkin avovastausten ansiosta se tuotti kiinnostavaa tietoa tutkijoiden ja opettajien kokemuksista.

Kyselyn mukaan akateemisen vapauden tilaa piti melko hyvänä selvä enemmistö vastaajista. Toisaalta enemmistö vastaajista katsoi, että akateemisen vapauden tila on jonkin verran heikentynyt viimeisten kahden vuoden aikana.

Kyselyn kiinnostavinta antia tarjosivat avovastaukset, joissa tutkijat ja opettajat pohtivat omin sanoin kokemuksiaan akateemisesta vapaudesta. Niissä nousi toistuvasti esiin huoli yhteiskunnallisen ilmapiirin kiristymisestä, tutkimuksen ja tutkijoiden vähättelystä sekä pyrkimyksistä tieteen taloudelliseen tai poliittiseen ohjailuun.

”Koska vapaa tiede on liian arvaamatonta ja hidasta, sen toimintaa halutaan optimoida ja tehostaa.”

”Tieteentekijöillä tulee olla vapaus osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ilman uhkailua tai painostusta.”

MISTÄ AKATEEMISEN VAPAUDEN RAJOITUKSET TULEVAT?

Karkeasti ottaen ne voivat tulla joko tieteen ulkopuolelta tai tiedeorganisaation sisältä. Kun vastaajia pyydettiin nimeämään näitä tahoja, eniten mainintoja saivat tutkimuksen rahoittajat ja poliittiset vaikuttajat. Toisaalta myös tieteen sisäiset toimijat, kuten työnantaja ja esihenkilöt, mainittiin usein.

Kun vastaajat nimesivät tutkimuksen rahoittajan akateemisen vapauden esteeksi, he tarkoittivat sillä esimerkiksi konkreettisia tilanteita, jossa tutkimuksen tilaaja oli yrittänyt puuttua tutkimuksen toteutukseen tai tulosten julkistamiseen. Toisaalta selvästi useampi vastaaja kertoi rakenteellisista ongelmista tutkimusrahoituksessa. He kertoivat vapaan perustutkimuksen roolin kaventumisesta, strategisen tulohajauksen vallasta, ”muodikkaiden” tai ”hyödyllisten” alojen keskeisestä asemasta tutkimusrahoituksessa. Tämä heikentää mahdollisuuksia vapaan, tutkijalähtöisen tutkimuksen tekemiseen.

Monet toivat esiin myös ongelmia tiedeyhteisön sisällä, mikä on omiaan kaventamaan akateemista vapautta. Näitä olivat organisaation hierarkkinen johtaminen sekä tieteen ulkopuolelta tulevan poliittisen tai taloudellisen ohjauksen valuttaminen alas organisaatiossa, jolloin tutkimusryhmien johtajien ja yksittäisten tutkijoiden mahdollisuus päättää omasta tutkimuksestaan kapenee.

Tulokset olivat varsin samansuuntaisia kuin Ruotsissa pari vuotta sitten tehdyssä kyselyssä, jossa keskeiseksi akateemista vapautta uhkaaviksi tekijöiksi nostettiin po-

liittinen ohjaus, tutkimusrahoituksen ongelmat, lisääntyvä byrokraattinen kontrolli sekä tutkijoiden uhkailu ja häirintä.⁴

Tutkimuslaitokset ja ammattikorkeakoulut muodostavat kiinnostavan vertailukohteen suhteessa yliopistoihin. Niissä työskentelevillä ei ole samanlaista lain suomaa akateemista vapautta kuin yliopistoissa. Varsinkin tutkimuslaitoksissa viestintää kontrolloidaan enemmän kuin yliopistoissa.⁵ Vastausten perusteella strateginen ohjaus näytti tutkimuslaitoksissa tiukentuneen, ja monet vastaajat kokivat akateemisen vapauden puuttumisen merkittävänä ongelmana. Ammattikorkeakouluissa työskentelevät kokivat vapauden puutteen heikentävän henkilökunnan motivaatiota sekä tutkimuksen että opetuksen laatua.

POLIITTINEN OHJAUS JA TUTKIJOIDEN HÄIRINTÄ

Koska tiede ja yliopistot ovat vahvasti riippuvaisia valtion rahoituksesta, hallitus ja ministeriöt voivat kaventaa tieteen autonomiaa poliittisten virkanimitysten, rahoituksen lakauttamisen tai muiden poliittisesti motivoitujen rajoitusten kautta. Tämä on tyypillistä diktatuureissa ja autokratioissa, mutta viime aikoina tästä on nähty esimerkkejä muuallakin, varsinkin Yhdysvalloissa.

Valitettavasti tämä kehitys on mahdollista myös silloin, kun lainsäädäntö periaatteessa turvaa akateemisen vapauden. Suomessakin on viime vuosina herännyt huoli siitä, alkaako hallitus suitsia akateemista vapautta ja kaventaa tutkimuksen riippumattomuutta päätök-

senteon asiantuntijaelimissä. Esimerkkejä tästä ovat Suomen Akatemiaa koskevan lain valmistelu, Strategisen tutkimuksen neuvoston maahanmuuttoteeman hyllyttäminen sekä suunnitelmat tiedepaneelien alistamisesta valtioneuvoston kanslian alaisuuteen. Julkisen kritiikin jälkeen hallitus tarkisti linjauksiaan, mutta huoli poliittisen ohjauksen vahvistumisesta näkyi selvästi kyselyn vastauksissa.

Toinen merkittävä ulkoinen uhka on tutkijoiden uhkailu ja häirintä, joka on Suomessa vaikuttanut julkiseen keskusteluun jo toistakymmentä vuotta.⁶ Tämä uhka tulee pääosin tavallisten kansalaisten ja joskus aktivistien tai poliitikkojen suunnalta, ja se näkyy varsinkin sosiaalisen median keskusteluissa. Tutkijoiden uhkailu, häirintä tai maalittaminen ovat yleisimpiä sellaisissa poliittisissa intohimoissa herättävissä aiheissa kuten ympäristö, ravitsemus, ulkopolitiikka, maahanmuutto, sukupuoli, seksuaalisuus ja vähemmistöt. Sanallisen uhkailun lisäksi ongelmat saattavat kärjistyä fyysiseksi uhaksi, jolloin tutkija voi tarvita erityistä suojelua esimerkiksi työpaikallaan tai julkisissa tapahtumissa. Kyselyn mukaan valtaosa tutkijoista ei kuitenkaan ollut kokenut tällaista häirintää.

TIEDEORGANISAATION SISÄISTETTY KONTROLLI

Ekä merkittävin uhka akateemiselle vapaudelle voidaan kuitenkin paikantaa tiedeorganisaatioiden hallintoon ja johtamiseen. Tämä tarkoittaa organisaatiotasolla vaikuttavia käytäntöjä ja mekanismeja, joiden kautta ulkopuolinen poliittinen ja taloudellinen ohjaus valuu alas yksittäisten tutkijoiden ja tutkimusryhmien arkeen.

Tämä kehitys liittyy ennen kaikkea yliopistojen markkinoistumiseen, hyötyajattelun vahvistumiseen, ylhäältä alas -johtamiseen

sekä erilaisten tuloksellisuusmittarien käyttöön akateemisen toiminnan arvioinnissa. Taustalla vaikuttaa *New Public Management* -johtamisoppi, joka näkee yliopistot keskenään kilpailevina yksikköinä. Menestyäkseen kilpailussa niiden on jatkuvasti tehostettava toimintaansa, terävöitettävä profiliaan ja osoitettava tehokkuutensa erilaisten arviointien ja mittarien avulla. Suomessa on vuoden 2010 yliopistolain jälkeen siirrytty yhä enemmän hierarkkisiin johtamiskäytäntöihin kollegiaalisten sijasta.⁷

Britanniassa, jossa tämä kehitys on paljon pidemmällä kuin Suomessa, tätä pidetään yhtenä keskeisenä syynä akateemisen vapauden kaventumiselle. Muutama vuosi sitten yliopistojen henkilöstölle tehdyn kyselyn mukaan yliopistojen markkinoistuminen, tiukentunut hallinnollinen ohjaus, jatkuva arviointi ja uudet digitaaliset kontrollin muodot rapauttavat merkittävästi akateemista vapautta.⁸

Koska vapaa tiede on liian arvaamatonta ja hidasta, sen toimintaa halutaan optimoida ja tehostaa. Kehitetään mittareita, jotka tunnistavat tieteen kaupallisia hyötyjä ja yhteiskunnallista käyttökelpoisuutta. Silloin kun raha sidotaan näihin tavoitteisiin ja mittareihin, yliopistot ja tieteentekijät alkavat ohjautua mittarien mukaisesti: tuottaa sitä, mikä on mitattavissa ja mistä mittarit palkitsevat. Kirja *Quantified scholar*⁹ on osuva kuvaus tästä tulohajauksen voimasta Britanniassa. Tämä kehitys muuttaa myös sitä, miten tutkimuksesta puhutaan. Tieteestä viestiminenkin muuttuu huomion tavoitteluksi, saavutusten promootioksi ja mittarien miellyttämiseksi.¹⁰

Siinä missä Orbanin Unkari tai Trumpin Yhdysvallat ilmentävät kovaa, brutaalia valtaa suhteessa tieteeseen, Britannian tai Pohjoismaiden kehitys tuo esiin pehmeämmän, epäsuoran vallankäytön. Tutkijoilta ei suljeta rahahanoja, jos he käyttävät väärää termiä.

”Britannian tai Pohjoismaiden kehitys tuo esiin pehmeämmän, epäsuoran vallankäytön.”

Sen sijaan tutkijoille annetaan rahaa ensi sijassa silloin, kun he päättävät tutkia sopivia, muodikkaita ja strategisesti valittuja aiheita ja tuottavat sitä, jonka mittarit tunnistavat. ▲

Lähteet:

1. Väliverronen, Esa & Ekholm, Kai (toim.) *Tieteen vapaus ja tutkijan sananvapaus*. Tampere: Vastapaino 2020.
2. Kinzelbach, Katrin ym. (2025). *Academic Freedom Index–Update 2025*. Friedrich-Alexander-Universität & V-Dem institute.
3. Väliverronen, Esa (2026) *Akateemisen vapauden tila Suomessa: tutkijoiden ja opettajien näkemyksiä*. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 1/2026. Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta, Helsinki. <https://edition.fi/tsv/catalog/view/1852/2083/7593>
4. Tovatt, Caroline et al. (2024). *Academic Freedom in Sweden. Government Commission on Higher Education Institutions’ Efforts to Promote and Protect Academic Freedom*. Published by Swedish Higher Education Authority. <https://www.uka.se/download/18.2fa96fd71953b860ce074/1740733003866/report%20and%20questionnaire-Academic%20freedom%20in%20Sweden.pdf>
5. Saikkonen, Sampsa & Väliverronen, Esa (2022a). *Ulkopuolinen vaikuttaminen ja institu-*

tionaalinen itsesensuuri: ympäristötutkijoiden kokemuksia valtion tutkimuslaitoksissa. *Sociologia* 59 (1), 51-66.

6. Väliverronen, Esa & Saikkonen, Sampsa (2021b). *Freedom of Expression Challenged: Scientists’ Perspectives on Hidden Forms of Suppression and Self-censorship*. *Science, Technology & Human Values* 46 (6), 1172-1200.
7. Ks. esim. Poutanen, Mikko, Tomperi, Tuukka, Kuusela, Hanna, Kaleva, Veera, & Tervasmäki, Tuomas (2022). *From democracy to managerialism: foundation universities as the embodiment of Finnish university policies*. *Journal of Education Policy*, 37(3), 419-442.
8. Karran, Terence, & Kissoon, Chavan (2023) *Academic freedom in the digital university: An exploration of how technology-enabled management practices mediate power relations between academic staff and university employers*. University and College Union. University of Lincoln.
9. Pardo-Guerra, Juan Pablo (2022) *The quantified scholar: How research evaluations transformed the British social sciences*. Columbia University Press.
10. Väliverronen, Esa (2021). *Mediatization of Science and the Rise of Promotional Culture*. Teoksessa *Routledge Handbook of Public Communication of Science and Technology*, toim. Massimiano Bucchi & Brian Trench. London.

ESA VÄLIVERRONEN

Viestinnän emeritusprofessori, Helsingin yliopisto. Hän on tutkinut erityisesti tieteen asemaa ja näkyvyyttä yhteiskunnassa.

Kolumni

ARTTU PIRI

*Erityisasiantuntija, työelämän tutkimus ja tiedontuotanto,
Akava Works*

Osaamisen abstrakti murros

Akava Works julkaisi helmikuussa E2 Tutkimuksella teetetyt selvityksen työelämän ajankohtaisista muutostrendeistä. Selvityksessä haastateltiin maan johtavia työelämän tutkijoita ja asiantuntijoita siitä, mitkä ovat asiantuntijatyöhön keskeisimmin vaikuttavia muutostekijöitä ja millaisiin tekijöihin murroksessa tuli kiinnittää huomiota.

Selvitys paljasti asiantuntijoiden varsin yhenäisen näkemyksen muutoksista. Ei ole yllätys, että tekoälykehitys ja työn paikkasidonnaisuuden murtumat nähtiin keskeisinä muutosajureina. Samaan aikaan työtahdin ja tulosodotusten jatkuva kiihtyminen koettelee suorituskyvyn rajoja.

Asiantuntijatyön jatkuvan intensifioitumisen myötä kasvava työn kuormittavuus on näkynyt jo pitkään työhyvinvointia koskevissa mittauksissa. Luotettavat tulokset, joiden mukaan ehkä kolmannes asiantuntijoista jo kärsii työuupumuksesta tai on vakavassa työuupumusriskissä, eivät enää tunnu kummoiselta uutiselta.

Itseohjautuvan tietotyön rajattomuus, rajaton tiedon määrä ja tiedon jalostamisen mahdollisuudet nakertavat työhönsä sisäisesti motivoituneen ja itselleen korkeita tavoitteita

asettavan asiantuntijan voimavaroja. Työn rajaamisesta ja omasta jaksamisesta huolehtimisesta on tullut substanssiosaamisen ja asiantuntemuksen rinnalle keskeinen ammatillinen osaamisvaatimus.

Selvityksessä korostetaan tarvetta uudistaa asiantuntijatyön johtamista. Jotta voisimme

ulosmitata täysimittaisesti hyödyn, jota koulutusjärjestelmämme tuottaa, meidän pitäisi pystyä rakentamaan uudenlaista asiantuntijatyön ja sen johtamisen kulttuuria.

Selvityksessä korkean osaamisen tuoma lisäarvo tulisi haastateltujen mu-

kaan tunnistaa nykyistä paremmin. Samalla on selvää, että järjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen on investoitava riittävästi.

Aivan erityistä huomiota kaipaa myös osaamisen jatkuvuus. Osaamisjärjestelmä ei tarkoita vain tutkintokoulutusta. Suomen kilpailukyky murenee, mikäli osaamisen kehittäminen ei ole mahdollista myös työuran aikana. Kaipaammekin kipeästi uusia rakenteita lakkautetun aikuiskoulutustuen tilalle.

Löydämmekö keinot, joilla jatkossakin pystymme ylläpitämään kansallisen osaamis- ja sivistyspääomamme perusteita sekä jalostamaan sen pohjalle taloudellisen kasvun ja hyvinvoinnin edellytyksiä? ▲

**Työn rajaamisesta
ja omasta
jaksamisesta
huolehtimisesta
on tullut keskeinen
osaamisvaatimus.**

Miten akateemista johtamista uudistetaan?

Laitosjohtajan tehtävä on perinteisesti koettu kuormittavaksi. Itä-Suomen yliopisto haluaa selkiyttää ajankäyttöä ja parantaa työhyvinvointia.

Itä-Suomen yliopistossa valittiin vuoden 2026 alusta alkaneelle kaudelle yli 80 akateemista johtajaa: dekaanien ja varadekaanien ohella laitosten, osastojen ja yksiköiden johtajat ja varajohtajat.

Yliopisto uutisoi viime vuonna, että se tähtää akateemisen johtamisen edelläkävijäksi. Rehtori Tapio Määttä, mitä tämä tarkoittaa?

Muotoilemme sen niin, että haluamme olla akateemisen johtamisen uudistajia. Mallisamme olennaista on vahvistaa laitosjohtotasoa. Nykyisen yliopistopolitiikan kriitikot ovat puhuneet vallan keskittymisestä rehtoreille ja dekaaneille. Tietyllä tavalla kuviomme tasapainottaa sitä. Haluamme myös panostaa työhyvinvointiin.

Perinteinen malli on se, että kukin professori vuorollaan ottaa vähän vastentahtoisesti vastuun laitoksen johtamisesta. Ajankäyttö on ollut epäselvää. Laitosjohtajat ovat hoitaneet opetuksen ja tutkimustyön lähes normaalisti, ja johtamistyö on tullut sivutoimena. Sellaisessa tilanteessa ei synny hyvää johtamista, jossa olisi aikaa aidosti käydä keskustelua. Keskijohto on ollut hyvin kuormittunutta.

Johtaja on ennenkin voinut vähentää opetusta, julkaisemista, väitöskirjojen ohjausta ja hankerahoituksen hakemista, mutta on ollut jokaisen omalla vastuulla, tekeekö sitä ja miten perustelee henkilökunnalleen, että joku muu saa opettaa minun kurssini.

Millaisia muutoksia johtamistyöhön on käytännössä tehty?

Keskeistä on määritellä työaika, jonka johtajan odotetaan käyttävän johtamiseen. Laitosjohtaja käyttää vähintään 50 prosenttia ja varajohtaja vähintään 30 prosenttia työajastaan, osa enemmän.

Jotta se onnistuisi, yliopisto on sijoittanut noin neljä miljoonaa euroa johtamiseen käytetyn työajan kompensointiin laitoksille. Näin johtajat voivat aidosti palkata jonkun hoitamaan opetustaan. Se on ollut aina mahdollista, mutta kukaan ei ole oikein uskaltanut tehdä lisärekrytointeja omaan oppiaineeseen.

Tämä on erittäin iso panostus ja tärkeä rakenteellinen tekijä myös varajohtajille: he ovat vanhassa mallissa olleet varalla odottamassa, että heille tulee tekemistä, eikä heille ole rakennettu itsenäistä roolia.

Muita elementtejä ovat mahdollisuus siirtymäkauteen, kun johtamistehtävästä palataan professoriksi tai yliopistonlehtoriksi sekä tukipalvelut ja perehdytykset johtajille.

Siirtymäkausi on neljän vuoden johtamiskauden jälkeen enintään kuusi kuukautta ja pidemmän kauden jälkeen enintään 12 kuukautta. Miksi tällainen siirtymäkausi on tarpeen?

Jos toimii laitosjohtajana pitkään, esimerkiksi kaksi kautta eli kahdeksan vuotta, maailma muuttuu eikä vanhaan tekemiseen voi hypätä suoraan. Akateemiseen tehtävään paluu edellyttää sitä, että voi keskittyä rahoituksen hakemiseen, luoda kansainvälisiä verkostoja ja käydä konferensseissa. Annamme mahdollisuuden sellaiseen laskeutumiseen, joka dekaaneille on ollut mahdollista ennenkin.

Miten muutokset ovat vaikuttaneet – onko johtamisesta tullut houkuttelevampaa?

Kiinnostus tehtäviä kohtaan lisääntyi selvästi. Kun aiemmin nämä ovat olleet enemmän jäädytettävien professorien tehtäviä, nyt tehtäviin tuli myös paljon nuoria, uransa nousuvaiheessa olevia ihmisiä. ▲

Maailmalta

Science influencers fight misinformation

NATURE FEATURES

researchers who have taken to social media to combat climate denialism, vaccine scepticism, and wellness pseudoscience. To build audiences and income, these science influencers use the same strategies as other influencers. Being a science influencer can be stressful due to trolling and other online harassment, but because social media – like TikTok and Instagram – is where misinformation spreads, social media is where it needs to be fought.

SOURCE: NATURE 650, 542–544. DOI: 10.1038/D41586-026-00472-5

Ties to Epstein shake U.S. universities

NATURE NEWS recounts the fallout faced by universities and academics in the United States after the release of the “Epstein files” earlier this year. Many universities, including several Ivy League schools, have come under scrutiny over the ties that the institutions or their staff had with the late Jeffrey Epstein, even long after Epstein had already been convicted in 2008. These ties often involved research funding from Epstein.

SOURCES: NATURE NEWS (6/2/2026 AND 25/2/2026), DOI: 10.1038/D41586-026-00554-4

GETTY IMAGES

AI changing labour markets – what does this mean for universities?

PEDRO TEIXEIRA discusses the impact of artificial intelligence (AI) on labour markets and the subsequent pressure for change in higher education. While a sizable number of high-skilled (and high-paying) jobs requiring higher education are exposed to the effects of AI, Teixeira notes that AI’s impact on job content is not uniform but varies across occupations (and countries). Moreover, the impact seems to occur at the task level rather than the job level. In many occupations, AI is likely to complement rather than replace human workers.

According to Teixeira, the consequence for higher education is that the existing curricula do not necessarily need an overhaul, but rather “a focused review of the knowledge transferred and the skills developed”. The importance of continuous and lifelong learning, as opposed to a one-time degree, increases. Similarly, adjusting curricula to the change requires continuous monitoring of what the labour market skills needs are.

For higher education teachers, the changing skills needs mean that teachers must continue their professional development and integrate new technologies, teaching methods, and subject matter into their work. Higher education institutions, for their part, must rethink their academic reward system so that innovation and quality in teaching, learning, and assessment will be better rewarded. Moreover, institutions must support their academic staff better to help them tackle their changing work.

SOURCE: INTERNATIONAL HIGHER EDUCATION 125 (WINTER 2025)

UNESCO suggests intercultural integration for migrant inclusion

THE UNITED NATIONS EDUCATIONAL, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) published a new report in January that addresses societal inclusion of migrants, and the role higher education institutions (HEIs) can play in it. The report suggests intercultural integration founded on five principles. Underlying the principles is intercultural competence, or “abilities to adeptly navigate complex environments marked by growing diversity of peoples, cultures and lifestyles”.

The “shared responsibility” principle emphasises that both administrators, professors and teaching staff, and local communities should collaborate in creating an inclusive environment. The “reciprocity in intercultural integration” principle suggests that integration efforts should be mutual, and both the HEIs and students should contribute to and benefit from the integration process. Thirdly, “inclusive education policies and practices”, built on equality and non-discrimination principles, ensure inclusive access and equitable learning environments for all students regardless of their backgrounds. The fourth principle, “promotion of civic and human rights education through shared values”, aims to empower individuals to participate actively in civic life, uphold democratic values, and advocate for social justice. Finally, the “citizenship re-imagined” principle expands the notion of citizenship to include active participation, belonging, and identity situated within shared humanity.

The report includes a host of recommendations for policymakers responsible for higher education.

SOURCE: UNESCO (2026). MORE THAN WELCOME. PARIS. DOI: 10.54678/ISLD1366

Students deserve to know their teachers' credentials

DALE WALKER opines that many universities lack clear, publicly available information about the qualifications of the faculty who actually teach students. Faculty credentials are a core indicator of academic quality and institutional credibility, and failure to disclose who is teaching and with what qualifications undermines the trust in higher education. According to Walker, transparency about faculty qualifications is one of the most effective ways to combat sham universities and diploma mills.

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS (11/2/2026)

Sweden to reform migration rules for PhDs

A COUNCIL proposes reforms aimed at improving conditions for foreign researchers and doctoral candidates to work in Sweden. The reforms would enable persons to obtain a permanent residence permit after three years in Sweden and ease the transition between different types of residence permits. To prevent abuse of the visa system, however, the number of working hours for international students would be capped at 15 hours per week and study progress requirements would be tightened.

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS (13/2/2026)

Tiede on yhteisölaji

Median ja viestinnän tutkija Veera Ehrlén uskoo, että tiede syntyy yhdessä. Hän on mukana Nuorten Tiedeakatemiassa rakentamassa tutkijoiden yhteisöä, jossa jaetaan osaamista, vahvistetaan tieteen ääntä ja tehdään tutkimuksesta yhteiskunnallisesti näkyvää.

MINNA HIIDENSAARI

VESA TYNI

”**U**rheilu on valtavan kiinnostava tutkimuskohde, koska se on niin keskeinen osa kulttuuriamme. Samalla moni tasa-arvoon liittyvä kysymys laahaa urheilussa jäljessä muuta yhteiskuntaa. Vaikka urheilussa käytetään paljon edistysellistä teknologiaa ja päätöksiä tehdään datan perusteella, asenteet esimerkiksi urheilumediassa voivat olla takape-roisia”, median ja viestinnän tutkija **Veera Ehrlén** toteaa.

Urheilun, liikunnan, median ja viestintä-tekniologian risteyskohdat erityisesti tasa-arvon ja normatiivisuuden näkökulmasta ovat kulkeneet punaisena lankana hänen tutkijan-urallaan.

Historian painolasti on yksi takaperoisuutta ja kapeita normeja selittävä elementti.

”Urheilussa vertailu tapahtuu yleensä fyysisesti vahvimpaan. Moni kilpaurheilulaji oli myös pitkään naisilta kielletty.”

Ehrlén näkee tutkijan roolissaan erityisen vahvuuden: hän voi nostaa esiin esimerkiksi tiedotusvälineiden käytäntöihin ja asenteisiin liittyviä ongelmia sen ansiosta, että haastateltavat kertovat kokemuksistaan anonyymisti.

”Urheilujournalismissa naistoimittajat joutuvat yhä todistelemaan pätevyyttään. Toivoisin, että he voisivat tehdä työtään omannäköisesti ilman painetta sopeutua alan vallitseviin käytäntöihin.”

Veera Ehrlén, filosofian tohtori

Työ: Tutkijatohtori Turun yliopistossa, Nuorten Tiedeakatemian hallituksen jäsen, Media- ja viestintätieteellisen seuran Mevi ry:n puheenjohtaja.

Syntynyt: 1989 Suodenniemi.

Perhe: Puoliso ja kaksi lasta.

Harrastukset: Maastohiihto, meriuinti, pilates, lukeminen, säilämiekkailu.

Mistä tunnetaan työyhteisössä?

Muistiinpanoistani, joita kirjoitan kaiken aikaa vihkoihini ja joita alan aina etsiä kesken kokousten.

Mistä ei tunneta? Osaan vaikuttaa (lapsia) kyyvilläni tehdä uskottavia ääniä hahmoille, kun luen ääneen kirjoja.

”Välillä on uskallettava ottaa ajatusharppauksia, jotta pääsee eteenpäin.”

Tutkimuksensa perusteella Ehrlén arvioi, että totuttua laajemmat, monipuolisemmat näkökulmat ja aihevalinnat toisivat urheilujournalismille myös uusia lukijoita.

RAKENTEELLINEN ASEENTEELLISUUS HAASTAA TASA-ARVON

Tällä hetkellä Ehrlén tarkastelee median ja urheilun leikkauspisteitä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen näkökulmasta. Turun yliopistossa käynnissä oleva tutkimus seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kokemuksista on osa laajempaa hankekokonaisuutta.

Myös kansainvälisesti kiistelty kysymys transurheilijoiden asemasta heijastaa hänen mukaansa ilmiötä, joka ulottuu paljon urheilua laajemmalle.

”Urheilun arvot ja asenteet valuvat huippu-urheilusta vapaa-ajan liikuntaan – siihen, miten lasten kehokäytännöt arvioidaan, miten liikkumista tuetaan ja miten sosiaalisissa tilanteissa toimitaan. Samalla määritellään, mikä laji on kenellekin sopiva, miltä saa näyttää ja miten pukeutua. Myös tutkijayhteisössä käydään keskustelua. Näkemykset transurheilijoista jakavat kenttää.”

Tiedotusvälineiden ja sosiaalisen median toimintalogiikka kärjistää vastakkainasetteluja.

”Vaikka ajattelu on muuttunut sallivammaksi, somen megafoni nostaa ääripäät esiin. Skandaalit ja äänekkäimmät saavat paljon tilaa. Urheiluun ylipäätään liittyy suuria tunteita.”

LAPSUUDEN LADUILTA AKATEEMISEEN KESTÄVYYSURHEILUUN

Ehrlénin kiinnostus urheilun yhteiskunnalliseen tutkimukseen kumpuaa hänen taustastaan.

Ehrlén kilpaili murtomaaladuilla 10–20-vuotiaana. Urheilu oli läsnä myös kotona: isän tausta oli puoliammattilaisena pyöräilijänä. Lapsuuden seura, Tampereen Yritys, vahvisti ymmärrystä liikunnan yhteiskunnallisista ulottuvuuksista, kuten yhdessä tekemisestä ja heikompien puolustamisesta.

Ylioppilaaksi päästyään Ehrlén halusi tehdä jotakin liikuntaan liittyvää.

”Olin valtavan innoissani, kun löysin liikunnan yhteiskuntatieteet Jyväskylän yliopistosta. Sitten löysin viestinnästä sivuaineen ja graduaiheen näitä yhdistelemällä. Kun opiskelukaverit valittelivat gradun tekemisen vaikeutta, tykkäsin salaa gradun kirjoittamisesta. En kuitenkaan koskaan ajatellut, että minusta olisi tutkijaksi, eikä suvussani ollut esikuvia.”

Toisinaan riittää yksi ihminen, joka tunnustaa potentiaalinsa ja sanoo sen ääneen.

”Järjestötoiminnan kautta voi luoda edellytyksiä myönteiselle muutokselle, iskeä yhteiskunnan mekanismeihin ja laajentaa keskustelua.”

Henkilö

”Eräs tutkija oli lukenut graduni ja pyysi minua mukaan hakemaan rahoitusta hankkeeseen.”

Hanke ei lopulta toteutunut, mutta kipinä jäi. Ehrlén syvensi gradunsa teemoja väitöskirjassaan, jossa hän tarkasteli digitalisaation, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden kietoutumista toisiinsa vapaa-ajan liikunnan urheilukulttuureissa.

”Eräs tutkijakollegani sanoi, että minusta paistaa läpi, että olen entinen kilpaurheilija.”

Ehrlén arvelee kommentin viitanneen hänen tapaansa tehdä tutkimusta määrätietoisesti ja kurinalaisesti.

”Teen asiat huolellisesti. En vilkuile liikaa sivuille, vaan keskityn omaan tekemiseeni. Vahvuuteni on kyky rauhoittua tilanteisiin ja pohtia harkiten, miten pääsen asetettuihin päämääriin.”

Parhaimmillaan tutkijan työ on Ehrlénille oivalluksen hetkiä – niitä, kun analyysivaiheessa eri säikeet kytkeytyvät toisiinsa ja kokonaisuus kirkastuu. Hän on todennut, että lukion pitkä matematiikka on ollut hyödyksi.

”Se opetti järjestelmällisyyttä ja aineistojen analyttistä purkamista, samoin sen, että välillä on uskallettava ottaa ajatusharppauksia, jotta pääsee eteenpäin.”

Ehrlén arvostaa tutkimustyöhön kuuluvia luottamuksellisia haastattelutilanteita.

”Tykkään tosi paljon ihmisten kohtaamisesta. Olen onnekas, että saan tutkia sitä, mikä minua kiinnostaa. Toisaalta tutkimustyöllä on rajansa. Elämässäni on tasapainoa silloin, kun luen, liikun ja leivon.”

OLET SIELLÄ JA PURET

Ehrlén haluaa lisätä tutkimuksen keinoin tietoisuutta alan kipukohdista, vaikuttaa urheilun ja liikunnan rakenteisiin ja edistää tasa-arvoa.

”Muutokset syntyvät monen tekijän yhteisvaikutuksesta. Silti yhdelläkin ihmisellä voi olla yllättävän suuri merkitys.”

Hän mainitsee esimerkkinä ruotsalaisen tutkijan **Marit Stub Nybeliuksen**, joka on perehtynyt laajasti naisten mäkihyppyyn ja joka toimii myös lajin kansainvälisissä tuomaritehtävissä.

Tieteen kautta vaikuttaminen on Ehrlénille moniäänisyyden lisäämistä.

”En herkästi sano mielipiteitäni, vaan keron tutkimuksesta saamaani ymmärryksen perustuvista, erilaisista näkökulmista.”

Vaikka Ehrlén arvioi oman tutkijuutensa vaikuttavuuden rajalliseksi, työn jälkiä on tullut vastaan yllättävissäkin tilanteissa.

”Olin kerran puhumassa naisvalmentajien kokemuksista ja muutostarpeista, kun yleisössä ollut uraauurtava urheiluhistorian tutkija, filosofian lisensiaatti **Leena Laine** nousi ja sanoi: ’Ihanaa, että työni kantaa hedelmää. Nyt olet siellä ja puret.’”

Tutkimustiedon ”pureminen” eli tiedon vieminen suuren yleisön ja poliittisten päättäjien käyttöön ei kuitenkaan ole itsestään selvää. Ehrlén muistuttaa, että tutkijoita ei lähtökohtaisesti kouluteta kertomaan työstään tai esiintymään julkisuudessa.

”Yliopistolla pitäisi olla tähän selkeämpiä väyliä ja tukirakenteita. Erityisesti nuorten tutkijoiden ääni jää helposti kuulumattoon.”

Henkilö

”Pitäisi vahvistaa ymmärrystä tieteen yhteisöllisyydestä sen sijaan, että tutkija keskittyy oman brändinsä rakentamiseen ja sitaattien keräämiseen.”

Tähän tarpeeseen vastaa Emil Aaltonen säätiön tuella vuonna 2017 perustettu Nuorten Tiedeakatemia, jonka hallituksessa Ehrlén toimii. Monitieteinen, alle 40-vuotiaiden tutkijoiden yhteisö vahvistaa tieteen ja nuorten tutkijoiden asemaa yhteiskunnassa. Nuorten Tiedeakatemia ylläpitää muun muassa Tutkija tavattavissa -palvelua ja julkaisee nuorille suunnattua Mene ja tiedä -verkkolehteä.

JÄRJESTÖTYÖN MONET VAIKUTUSKEINOT

Nuorten Tiedeakatemiaan hyväksytään noin 15–20 uutta jäsentä vuosittain, kutsumenettelyllä ja hakemusten kautta. Jäsenet kokoontuvat säännöllisesti keskustelemaan tieteestä ja tutkimuksesta muun muassa tieteen vapauden, avoimuuden, vastuullisuuden, tiedekasvatuksen ja poliittisen vaikuttamisen näkökulmista. Akatemian jäsenet osallistuvat laajasti yhteistyöhön kansallisissa ja kansainvälisissä kanavissa.

”Otamme asioihin kantaa myös julkisuudessa, esimerkiksi tieteen vapauteen.”

Tutkija tavattavissa -etävierailupalvelu on etenkin nuorille tutkijoille matalan kynnyksen paikka harjoitella tieteen popularisointia ja löytää tapa puhua omasta tutkimuksesta. Kouluihin ja toisen asteen oppilaitoksiin vierailulle pyydettyjen tutkijoiden pooliin kuuluu tällä hetkellä noin 800 tutkijaa. Oppilaat tai opiskelijat lähettävät tutkijalle anonyymejä kysymyksiä ennen vierailua.

Nuorten kohtaaminen herättää Ehrlénissä toiveikkuutta.

”Olen aina vaikuttunut, kun pääsen juttelemaan nuorten kanssa. He ovat todella valveilla maailmanpolitiikasta ja yhteiskunnan tilasta.”

”Nuorten Tiedeakatemian toimintaan osallistuminen on ehdottomasti ollut akateemisen urani huipentuma. Olen päässyt istumaan paikkoihin, joissa on suurempaa vaikutusvaltaa esimerkiksi yhdenvertaisuusasioiden ratkomisessa. Yhteistyö esimerkiksi All European Academiesin ja International Science Councilin kanssa on merkityksellistä.”

Ehrlén muistuttaa, että isojen järjestöjen linjaukset vaikuttavat myös tutkijoiden työhön. Esimerkiksi se, että tutkijan uralla ei enää painoteta julkaisujen määrää ihan yhtä paljoa kuten aiemmin.

KILPAILUN SIJAAN YHTEISÖLLISTÄ JAKAMISTA

Ehrlén toimii myös Media- ja viestintätieteellisen seuran Mevi ry:n puheenjohtajana.

”Järjestötoiminnan kautta voi luoda edellytyksiä myönteiselle muutokselle, iskeä yhteiskunnan mekanismeihin ja laajentaa keskustelua. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat entistä tärkeämpiä tässä maailmantilanteessa. Luomme suhteita, emmekä kilpaile keskenämme.”

Yhteisöllisyys on johtotähti sekä hänen tutkimuksessaan että luottamustehtävissään. Hän muistuttaa, että tiede on pohjimmiltaan yhteisölaji.

”Hetkellinenkin jakaminen voi olla ihmiselle merkityksellistä. Kaikki rakentuu aiemmin tehdyn työn varaan. Pitäisi vahvistaa

Henkilö

ymmärrystä tieteen yhteisöllisyydestä sen sijaan, että tutkija keskittyy oman brändinsä rakentamiseen ja sitaattien keräämiseen. Kun hankkeessa on mukana eri lailla ajattelevia, syntyy laadukasta tutkimusta. Itse käännyin usein esimerkiksi sukupuolentutkijoiden puoleen hahmottaakseni tutkimustyöni sijoittumista historialliseen jatkumoon.”

Ehrlénin nelmaprojekti olisi monitieteinen hanke, jossa urheilua, sukupuolta ja teknologiaa tarkasteltaisiin eri alojen tutkijoiden voimin.

”Mukana voisi olla osaajia alueilta, joita en itse hallitse, kuten datatieteistä ja oikeustieteestä.”

Yhdessä tekeminen, yhdenvertaisuus ja liikunta kohtaavat myös hänen tuoreessa harrastuksessaan, säilämiökkailussa.

”Nuorten Akatemian pikkujouluissa harjoittelimme samppanjapullon avaamista tohtorinmiekkalla. Kun katselin kotona seinällä olevaa (puolisoni minulle hankkimaa) miekkaa, ajattelin, että jos naisella on miekka seinällä, sitä pitää osata myös käyttää.”

Säilämiökkailu on hänen mukaansa vauhdikas laji.

”Koordinaatiokykyyni joutuu jatkuvasti koetukselle.”

Millaiset taidot Ehrlén näkee erityisen tärkeinä tutkijalle tulevaisuudessa?

”Kyvyn katsoa laajasti ja tieteidenvälisesti, jotta voimme ratkoa yhteiskunnallisia ongelmia. Eurooppa voi olla tässä suunnannäyttävä. Voimme vaikuttaa siihen, miten tieteellinen tieto huomioidaan poliittisessa päätöksenteossa.” ▲

FINLANDIA
TALO HALL

VARAA ARVOISESI JUHLAPAikka

Upeat vuosijuhlat,
promootiot ja gaalat
uudistetussa
Finlandia-talossa

TUTUSTU JA KYSY LISÄÄ

www.finlandiatalo.fi

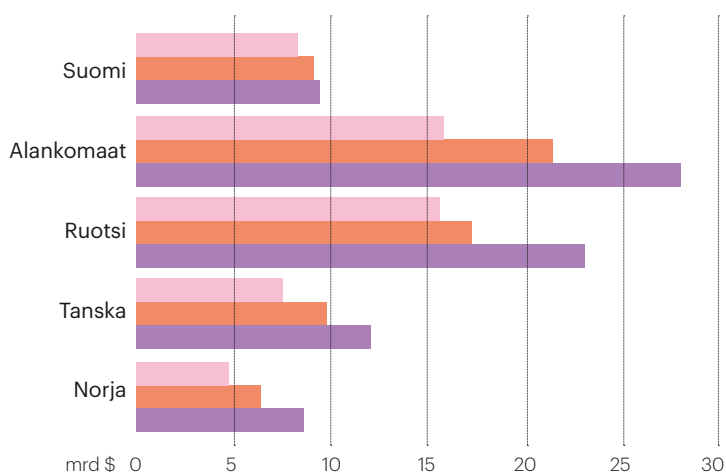

Osaamista tulee kehittää TKI-toiminnan rinnalla

OAJ:n tilaama tuore julkaisu muistuttaa, että osaamis- ja innovaatiopolitiikka on nähtävä yhtenä kokonaisuutena.

TKI-panostukset ovat nousseet verrokkimaissa huomattavasti viimeisten 20 vuoden aikana

Kansallisten T&K-menojen muutos 20 vuodessa

SUOMI on sitoutunut TKI-panostusten kasvattamiseen (4 % BKT:stä), mutta koulutustason kehitys ei ole pysynyt verrokkimaiden tahdissa.

TKI-TOIMINNAN ja opetuksen integroimisella pyritään verrokkimaissa vaikuttamaan opetuksen laatuun.

- 2003
- 2013
- 2023

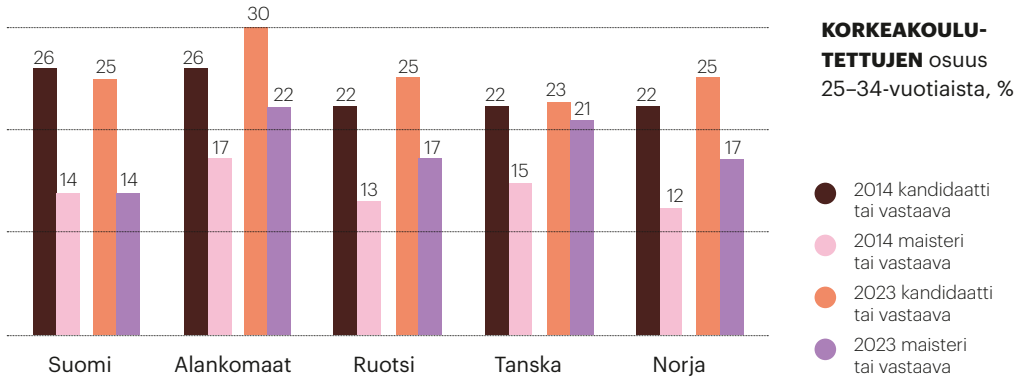
Lähde: OECD 2024

Koonti T&K-menoista ja kohdentumisesta verrokkimaissa

Maa	T&K-menot 2023 (€ mrd)	T&K-menot 2023 (% bkt)	Korkeakoulusektorille (% T&K-menot)	Julkisen rahoituksen osuus (%)
Alankomaat	24,2	2,30	~25	~<33
Norja	8,27	1,85	~33	43
Ruotsi	~19,5	3,64	~20	23,3
Tanska	~11,5	3,07	35	37,4
Suomi	8,4	3,09	2,1	~33

YRITYSRAHOITUKSEN ROOLI on T&K-toiminnassa merkittävä suorana rahoituksena ja säätiöiden kautta. Tämän lisäksi yritykset osallistuvat merkittävästi korkeakoulutuksen rahoittamiseen.

Suomessa koulutustason kehitys on eriytynyt verrokkimaista

KORKEAKOULU-TETTUJEN osuus 25–34-vuotiaista, %

- 2014 kandidaatti tai vastaava
- 2014 maisteri tai vastaava
- 2023 kandidaatti tai vastaava
- 2023 maisteri tai vastaava

Lähde: OECD 2024

SUOSITUKSET
Suomen järjestelmän kehittämiseksi verrokkiselvityksen pohjalta.

1 TKI-toimintaa sekä osaamisen kehittämistä ja koulutusta tulisi käsitellä julkisessa päätöksenteossa nykyistä vahvemmin toisistaan riippuvaisina. Lisäksi TKI-rahoituksen ja koulutusrahoituksen yhteisvaikutukset tulisi tehdä selkeämmin näkyviksi. Samalla tulisi vahvistaa käytäntöjä, jotka saavat rahoitusmuodot tukemaan toisiaan.

2 Korkeakouluissa opettavan henkilökunnan todellisiin mahdollisuuksiin tehdä aktiivisesti tutkimusta tulee panostaa nykyistä vahvemmin. Tämä onnistuu sekä kehittämällä urapolkujärjestelmiä että parantamalla opetus työn arvostusta. Tutkimustaitojen vahvistaminen ja ylläpitäminen on keskeistä, jotta koulutus voi aidosti perustua ajantasaiseen tutkittuun tietoon.

3 Yritysyhteistyön roolia TKI-toiminnassa tulisi selkeyttää kaikille kentän toimijoille, kuten rahoittajille ja päättäjille, oppilaitoksille, tutkimusyhteisöille, yrityksille sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoille.

4 Ulkomaisten opiskelijoiden kohdalla tulee kiinnittää huomiota paitsi opiskelijoiden houkutteluun myös heidän pitovoimansa vahvistamiseen ja työllistymisensä tukemiseen Suomen työmarkkinoille.

5 Osaajapoolin määrällisen kasvattamisen lisäksi tulee huomioida laadullinen kasvattaminen ja osaamisen kohdennus. Osaamisen tulisi vastata työmarkkinoiden (ja alueen) muuttuvaa tarvetta ja tukea markkinoiden kehitystä.

6 Silta- ja väyläopintojen sekä lyhyttutkintojen mahdollisuuksia tulisi monipuolistaa. Lisäksi tulisi vahvistaa keinoja ja kannusteita elinikäiseen oppimiseen sekä varmistaa, että toivotun kehityksen aikaansaamiseen osoitetaan riittävät resurssit.

Tutkimuspalvelut – tiedon aarreaitta

Tutkimus- ja kehittämishankkeiden valmisteluun liittyy paljon näkymätöntä työtä ja pitkiä prosesseja. Yliopistojen tutkimuspalvelut tukee tutkijoiden työtä laajalla palveluvalikoimalla esimerkiksi rahoituksen hakemisessa ja käytännön järjestelyissä.

HANNA KARPIO

GETTY IMAGES

Rahoitushakemusten laatiminen on ollut merkittävä osa **Johanna Wartion** työtä Aalto-yliopiston elokuvataiteen laitoksella. Väitöskirjatutkijana ja projektipäällikkönä työskentelevä Wartio saa hankkeita rakentaessaan tukea yliopiston tutkimuspalveluista. Tutkimusrahoituksessa auttavat pre-award-tiimin grant writerit käyvät hänen kanssaan yhdessä läpi erityisesti sitä, vastaako hakemus kyseisen rahoitusinstrumentin ehtoja ja pitääkö tutkimussuunnitelma sisällään kaiken tarvittavan.

”On todella hyvä olla toinenkin kokenut silmäpari varmistamassa, että hankkeessa on kaikki tarvittava”, Wartio sanoo.

Myös Aalto-yliopiston muotoilun laitoksella työskentelevä vanhempi yliopistonlehtori **Virpi Roto** on kokenut tutkimuspalveluiden osaamisen hyödylliseksi tutkimusrahoituksen hakemisessa.

”Grant writerit ovat minulle hyvin tärkeä apu. Heillä on paljon tietoa, ja he osaavat tuoda omaankin aiheeseeni näkemyksiä siitä, mitä kunkin rahoitushaun kohdalla kannattaa korostaa”, Roto kertoo.

Tutkimuspalvelut tarjoaa tukea ja selkänöjaa varmistamalla, että kaikki tarvittava otetaan valmistelussa huomioon.

TIEDON AARREAITTA TARJOAA TUKEA

Wartio luonnehtii tutkimuspalveluita rahoitukseen liittyvän tiedon aarreataksi. Sieltä löytyy tuorein tieto rahoitusehtojen mahdollisesta muuttumisesta tai päivittämisestä.

”Tutkimuspalveluiden asiantuntijat voivat ehdottaa sellaisia rahoitusinstrumentteja tai tahoja, joita en itse olisi välttämättä tullut ajatelleeksi”, Wartio sanoo.

Tutkimuspalveluilta voi saada lisäksi arvokasta ennakkotietoa tulevista hauista ja rahoitusinstrumenttien kehityksestä, mikä on hyödyllistä suunnittelun kannalta.

”Vaikka jokainen hanke on itsenäinen, niiden tulee myös istua yliopiston laajempiin strategioihin. On tärkeää pysyä ajan tasalla, jottei tule kehittäneeksi esimerkiksi pistemäistä hanketta, joka ei enää käynnistyessään ole ajankohtainen tai kytkeydy riittävästi tutkimuksen kehittämisen pidemmän tähtäimen tavoitteisiin. Tutkimuspalvelut auttaa ennakkoimaan ja toimii hyvänä keskustelukumppanina silloin kun mietitään, kuinka rahoittajien strategiat ja instrumentit muuttuvat tulevaisuudessa”, Wartio kertoo.

Myös Roto nostaa esiin tutkimuspalveluilta saatavan tiedon runsauden. Erilaisia rahoitushakua on paljon, ja pienemmistäkin hauista saa hyvin tietoa. Lisäksi saa apua omien intressien ja tarpeiden sanoittamiseen.

”Apua saa nopeasti, ja asiantuntijat voivat tarvittaessa osallistua konsortiokokouksiin, joissa suunnitellaan projekteja”, Roto sanoo.

Kirjoittajat toimivat hankkeissa eräänlaisina kapellimestareina, joiden on löydettävä oikeat tahot ja pideltävä useita lankoja käsissään. Tutkimuspalvelut tarjoaa selkänöjaa varmistamalla, että kaikki tarvittava otetaan valmisteluissa huomioon. Suuremmalle hankkeelle voi saada tutkimuspalvelujen post-award-tiimistä projektipäällikön, joka on erikoistunut hankehallintoon.

”Varsinkin suuremmissa kansainvälisissä konsortiohankkeissa on hyödyksi, jos professorin tai tutkijan ei tarvitse keskittyä tutkimustyön lisäksi raskaaseen projektinhallintaan”, Wartio kertoo.

JOHANNA WARTIO

*projektipäällikkö,
väitöskirjatutkija
Aalto-yliopisto,
elokuvatäiteen laitos*

VIRPI ROTO

*vanhempi yliopistonlehtori
Aalto-yliopisto,
muotoilun laitos*

ELLA BINGHAM

*tutkimuspalveluiden johtaja
Aalto-yliopisto*

PALVELUA YLI TIETEENRAJOJEN

Monella tutkimuspalveluiden asiantuntijalla on taustaa tutkijana. Aalto-yliopiston tutkimuspalveluiden johtaja **Ella Bingham** kuvaillee yhteistyötä tutkijoiden kanssa antoisaksi.

”On ihanaa saada elää rinnalla ja kokea oman työn olevan hyödyksi tutkijalle ja tutkimushankkeelle. On motivoivaa, että voimme löytää roolimme siinä, kuinka työpanoksemme parhaiten palvelisi tutkijaa ja yliopistoa. Olemme intohimollamme siinä mukana”, Bingham sanoo.

Aalto-yliopistossa tutkimuspalveluiden toiminta on organisoitu siten, että suurin osa asiantuntijoista työskentelee laitoksilla. Yhdellä henkilöllä voi olla vastuullaan useampi laitos. Tutkijat ja tutkimuspalveluiden henkilökunta tulevat vuosien kuluessa tutuiksi puolin ja toisin.

”Tutustumme ihmisiin ja alamme ymmärtää myös tutkimuksen sisältöä, vaikka se olisi alun perin ollut meille vieraalta alueelta”, Bingham kertoo.

Eri tieteenalojen kohtaamisesta ja vuoropuhelusta on hyötyä monin tavoin. Tutkija voi itse olla syvällä aiheensa asiantuntemuksessa,

jolloin tutkimuspalveluiden asiantuntijoiden yleissivistys ja ”vieraat silmät” voivat olla avuksi rahoitushakemuksen kirjoittamisessa.

”Rahoituksen hakeminen on ehkä ilmeisin esimerkki tällaisesta lintuperspektiivistä”, Bingham sanoo.

Palvelut lähtevät tutkijoiden tarpeista, mutta tutkimuspalvelut palvelee myös yliopistoa organisaationa. Tutkimuspalvelut on lähellä tutkimuksen tekemistä ja saa tietoa siitä, millaiset kysymykset kiinnostavat tutkijoita. ▲

Mikä tutkimuspalvelut?

- Tutkijoille suunnattu yliopiston palveluyksikkö, joka auttaa tutkijoita esimerkiksi hankkeiden suunnittelussa, rahoituksen hakemisessa ja tutkimustulosten hyödyntämisessä.
- Tutkimuspalvelut organisoidaan yliopistokohtaisesti hieman eri tavoin.

OTTO A. MALMIN LAHJOITUSRAHASTO

Apurahoja tieteelliseen tutkimukseen

OTTO A. MALMS DONATIONSFOND

Stipendier för vetenskap och forskning

Apuraha on tarkoitettu vähintään maisterin tai vastaavan tutkinnon suorittaneille tutkijoille. Hakemukset liitteineen lähetetään sähköisessä muodossa säätiön verkkopalvelun kautta (<http://www.ottomalm.fi>), mistä löytyy tarkempia ohjeita. Työskentelyapurahoja myönnetään pääsääntöisesti puoleksi vuodeksi. Tukea voidaan myöntää myös muuhun tarkoitukseen, kuten matkoihin, tarvikkeisiin, laitteisiin ja tietojen käsittelyyn. **Hakuaika alkaa 1.4. ja päättyy 30.4.2026.** Luettelo myönnettyistä apurahoista julkaistaan säätiön verkkosivulla 1.7.2026 ja niistä ilmoitetaan silloin saajille myös sähköisesti.

Stipendiet är avsett för forskare som har avlagt minst en magisterexamen eller motsvarande examen. Ansökningar med bilagor ska skickas in i elektronisk form via stiftelsens webbtjänst (<http://www.ottomalm.fi>), där mer detaljerade anvisningar finns. Arbetsstipendier beviljas i regel för sex månader. Stöd kan även beviljas för andra ändamål, såsom resor, material, utrustning och databehandling. **Ansökningstiden börjar den 1.4. och avslutas den 30.4.2026.** En förteckning över beviljade stipendier publiceras på stiftelsens webbplats den 1.7.2026 och mottagarna informeras samtidigt även elektroniskt.

Mihin työaikakokeilu johtaa?

TES-lisäpöytäkirjassa sovittu uusi malli herättää huolta opetustyömäärän kasvusta. Tampereen ja Lapin yliopistoissa ollaan menossa kokeiluun.

TERHI HAUTAMÄKI

GETTY IMAGES

Viime vuonna yliopistojen työehtosopimusneuvotteluja jumitti kysymys opetustuntikatoista. Työnantajapuolen tavoite oli poistaa ne, työntekijäpuoli vastusti.

Lopulta osapuolet hyväksyivät valtakunnansovittelijan ehdotuksen, jossa TES-kirjauksia ei muutettu mutta lisäpöytäkirjaan tuli kolmivaiheinen järjestelmä.

Ensimmäinen vaihtoehto on jatkaa nykyiseen tapaan, kuten useissa yliopistoissa on tehty. Kontaktiopetukselle on enimmäistuntimäärät, jotka on määritelty erikseen professoreille, opetuspainotteisiin tehtäviin ja opetustehtäviin, joihin ei sisälly tutkimusta.

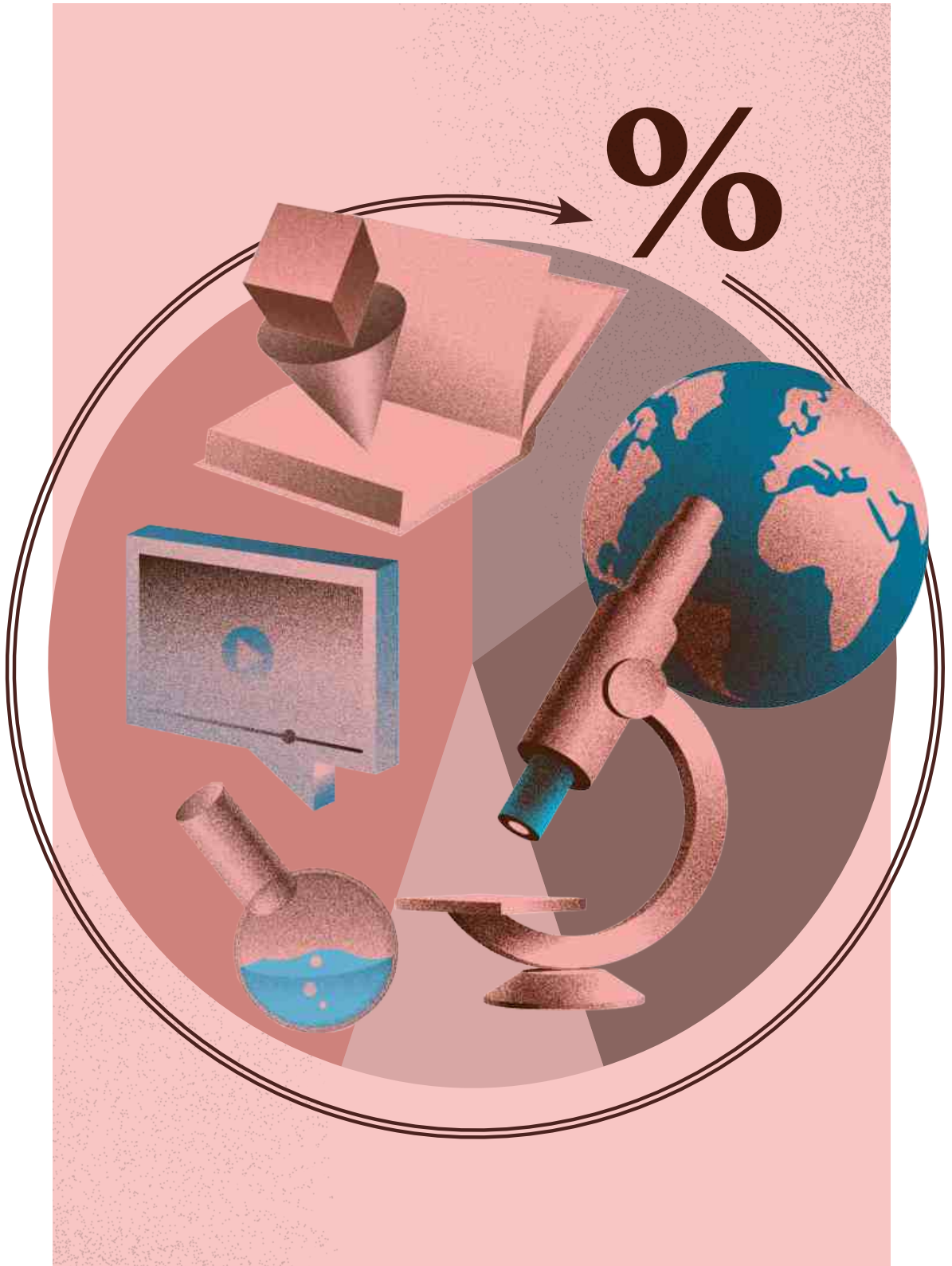
Toinen vaihtoehto on paikallinen sopimus, jollainen on tehty Helsingin, Turun ja Oulun yliopistoissa.

Lapin yliopistossa ja Tampereen yliopistossa sopimusta ei syntynyt. Näissä mennään kolmanteen vaihtoehtoon eli työaikakokeiluun, jossa yliopistot kokeilevat joustavampaa mallia lähtökohtaisesti kahden lukuvuoden ajan.

TUNTIKATOSTA PROSENTTEIHIN

Työaikakokeilussa luovutaan enimmäistuntimääristä ja käyttöön tulevat prosentuaaliset vaihteluvälit. Opetuspainotteisissa tehtävissä opetustehtäviä voi olla enintään 50–70 prosenttia kokonaistyöajasta, professoreilla 10–40 prosenttia ja opetustehtävissä, joihin ei sisälly tutkimusta 70–90 prosenttia kokonaistyöajasta. Opetustehtäviä ovat erilaiset opetus- ja ohjausmuodot niiden järjestämistavasta riippumatta, näiden valmistelu ja jälkityöt, opettajien yhteinen opetus, kenttäkurssit, laboratorio-opetus, opetuksen kehittäminen sekä uusien oppimisympäristöjen kehittäminen ja hyödyntäminen.

Lisäpöytäkirjassa mainitut tavoitteet ovat hyviä, sanoo JUKOn yliopistoneuvottelukunnan puheenjohtaja, Professoriliiton toiminnanjohtaja **Tarja Niemelä**. Tarkoitus on tukea opetuksen ja tutkimuksen laatua, saada joustavampi ja selkeämpi malli ja lisätä työhyvinvointia. Opetustyön määrää ei ole tarkoitus lisätä.

”Ehkä sopimuksen paras anti on se, että nyt ihmiset tekevät oikeasti työsuunnitelmat.”

Palkansaajapuolen toiveesta mukaan tuli kirjaus, että jos opetustyömäärän kasvusta ilmenisi huolta, tilanne käsitellään paikallisesti osapuolten kesken viivytyksettä. Työaika-kokeilu on kuitenkin herättänyt epäilyksiä yliopistojen henkilöstössä. Kokeiluun ollaan nyt menossa vain niissä yliopistoissa, joissa paikalliset neuvottelut ovat epäonnistuneet.

NEUVOTTELUILLE TULI STOPPI

Tampereen yliopistossa neuvottelut kariutuivat helmikuun alussa. Työnantaja ilmoitti, että sopimukselle ei ole edellytyksiä ja yliopistossa mennään työaika-kokeiluun.

Henkilöstöä edustavat JUKOlaiset pääluottamusmiehet **Terhi Kaarakka**, **Sinikka Torkkola** ja **Mari Hatavara** kertoivat maaliskuussa, että tilanne on hankala. Heidän mukaansa työnantajapuoli ilmoitti neuvottelujen loppumisesta hyvin äkillisesti.

Marraskuussa alkaneet neuvottelut näyttivät aluksi etenevän hyvässä hengessä. Suuri erimielisyys syntyi siitä, että työntekijäpuoli olisi halunnut edelleen ohjeistuksen, kuinka paljon käytetään aikaa opetuksen valmisteluun ja ohjaukseen: tuntihaarukat vaikkapa gradu-ohjaukseen tai valmisteluun opetettavaa tuntia kohti. Työnantaja ei tätä halunnut. Työnantaja ei myöskään halunnut työsuunnitelmaan tarkkoja kirjauksia työtehtävien jakautumisesta, vain karkeamman jaottelun.

”Työsuunnitelma ei voi ohjata tekemistämme, jos siellä lukee vain, että 700 tuntia aikaa opetukseen. Täytyyhän jollain tavalla merkitä, kuinka paljon ajattelet käyttäväsi aikaa gradu-ohjaukseen, itsenäisten suoritusten vastaanottamiseen ja niin edelleen”, Hatavara sanoo.

HUOLI TYÖMÄÄRÄN KASVUSTA

Maaliskuun puolivälissä tilanne oli täysin avoinna. Lisäpöytäkirja ei kerro, miten työaika-kokeilu toteutetaan. Henkilöstön edustajat näkevät, että siitakin pitää sopia yhdessä, mutta työnantaja ei ole osoittanut tähän mennessä halukkuutta jatkaa neuvottelua.

Kaarakan, Torkkolan ja Hatavaran mukaan on iso vaara, että opetustyömäärä kasvaa, vaikka lisäpöytäkirjan mukaan näin ei tulisi käydä. Kun kontaktiopetuskaton korvaavat prosenttiosuudet, yliopisto voi periaatteessa vaatia, että työntekijä opettaa nykyistä enemmän ja sen sijaan nipistetään valmisteluun ja jälkitöihin käytettävästä ajasta.

”Henkilöstöllä on huolta, kuinka paljon jatkossa opetetaan ja miten sen voi tehdä hyvin. Yksi iso kuormitustekijä on se, jos työnsä joutuu tekemään huonosti. Jos vähennetään valmistelun määrää, ihmiset kokevat tekevänsä työnsä huonosti”, Kaarakka sanoo.

Torkkola huomauttaa, että yliopistolaiset ovat erittäin sitoutuneita työhönsä, ehkä liiankin sitoutuneita. Jos opetustuntimäärä kasvaa, se pakottaa venymään lisää.

”Niin ei tule käymään, että työntekijät valmistelisivat vähemmän, vaan he tekevät yhä enemmän palkattomia ylitöitä.”

KÄYTÄNNÖT EIVÄT SAA MULLISTUA

Turun yliopistossa saatiin aikaan paikallinen sopimus, joka neuvoteltiin työnantajan aloitteesta. Pääluottamusmies, Tieteentekijöiden puheenjohtaja **Antti Pajala** kertoo, että työ-määrää sopimuksen ei tulisi suuresti muuttaa, lähinnä se antaa joustoa. Hän toivoo, että yksiköt osaavat käyttää sopimusta vastuul-

lisesti. Sopimuksessa on prosentuaalisten maksimiopetusmäärien lisäksi tutkimuksen osuudet kokonaistyöajasta: ei minimiä, vain maksimi. Esimerkiksi yliopisto-opettajilla ja yliopistonlehtoreilla opetustehtäviä on enintään 70 prosenttia työajasta, tutkimustehtäviä yliopisto-opettajilla on enintään 30 prosenttia, lehtoreilla 50 prosenttia. Näistä voidaan joustaa, jos työntekijä on siihen halukas.

Esimerkiksi lehtoreiden 70 prosenttia on laskettu vanhasta kontaktiopetuskatosta kerrottuna kolmella ja näin otettu huomioon valmistelu ja jälkityöt.

Pajalan mukaan yllätyksenä tuli se, että paikallisen sopimuksen lisäksi tulivat rehtorin ohjeet entiseen tapaan, vaikka sopimuksen ajateltiin tekevän ne tarpeettomiksi.

Henkilöstössä sopimus ei ole herättänyt suurempaa huomiota. Muutamassa yksikössä opetustunnit ovat olleet ylärajoilla, mutta useimmat yksiköt eivät teetä läheskään maksimeita. Työnantajan kanssa on yhteisymmärrys, että käytännöt eivät saa mullistua.

”Ehkä sopimuksen suurin anti on se, että nyt ihmiset oikeasti tekevät työsuunnitelmat. Aiemmin touhu on ollut vähän löperöä. Nyt esimiesten on pakko kiinnittää huomiota siihen, miten työt balansoidaan”, Pajala sanoo.

Pajalan mukaan varsinainen epäkohta yliopistolaisten ajankäytössä ovat reilusti kokonaistyöajan ylittävät työtunnit. Moni tekee tutkimusta vapaa-ajallaan, jos haluaa ehtiä sitä tehdä.

”Sitä perusongelmaa ei tällä paikallisella sopimuksellakaan ratkaista.” ▲

Näyttävästi Musiikkitalossa!

Järjestä jopa **1700** hengen tapahtumat, kokoukset ja kongressit Helsingin ytimessä.

Tutustu tarjontaamme: musiikkitalo.fi/yritystapahtumat

Ylhäältä johdettu yliopisto – myös muissa Pohjoismaissa

Rehtorien vallasta ja kollegiaalisuuden heikentymisestä kannetaan huolta muuallakin.

TERHI HAUTAMÄKI

GETTY IMAGES

Suomalaisissa yliopistoissa on puhuttu pitkään managerialismista, ylhäältä johtamisesta, vallan keskittymisestä. Suunta on ollut sama kaikissa Pohjoismaissa ja länsimaissa yleisesti, kertoo korkeakoulusektoria tutkiva professori **Romulo Pinheiro** norjalaisesta Agderin yliopistosta. Pinheiro julkaisi juuri viime vuonna artikkelin* akateemisen johtamisen trendeistä Itä-Suomen yliopiston johtavan erityisasiantuntijan **Jouni Kekäleen** kanssa.

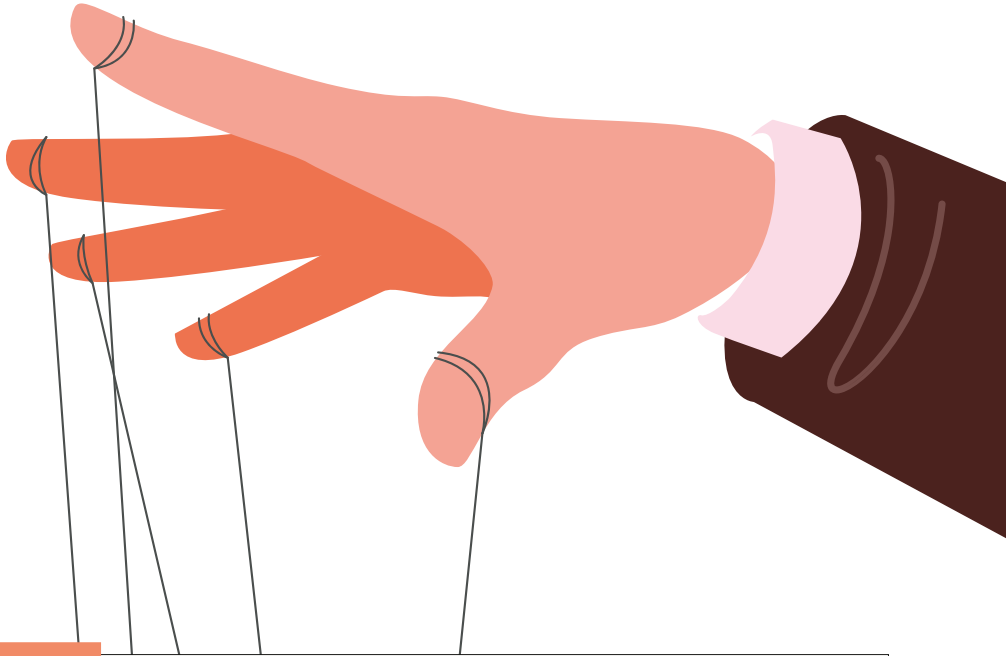
Historiallisena taustana on uusi julkisjohtamisen oppi, joka toi liikkeenjohdon toimintatapoja yliopistoihin jo 1990-luvulta lähtien. Yliopistojen lisääntynyt autonomia tarkoitti samalla lisää tilivelvollisuutta yhteiskunnalle ja ministeriölle, minkä seurauksena yliopistot ovat vahvistaneet johtamistaan.

Pinheiron mukaan kollegiaalinen päätöksenteko on ollut vahvoilla etenkin vanhoissa tiedeyliopistoissa mutta ei yhtä vahvasti uudemmissa korkeakouluissa, kuten Norjan høyskole (university college) -ammattikorkeakouluissa.

”Osittain tämä liittyi turhautumiseen: kollegiaalinen systeemi ei ollut tehokas. Kesti liian pitkään tehdä päätöksiä. Kuten demokratiassa yleensä, prosessit ovat monitahoisia”, Pinheiro sanoo.

KUKA ARVIOI YLINTÄ JOHTOA?

Tampereen yliopiston hallintotieteen professori **Jari Stenvall** sanoo, että rehtorien valta on kiistatta suuri. Se ilmenee päätöksenteossa, resurssien käytössä ja siinä, mitkä asiat etenevät.

Varapuheenjohtaja
Frederik Hertel, akateemisten
ammattilaisten liitto DM, Tanska:

”VUONNA 2003 Tanskan yliopistolaki muuttui, ja äänestämällä valituista johtajista siirryttiin yritysmaailmaa heijastavaan systeemiin. Hallitusten enemmistö on ulkopuolisia jäseniä, ja he valitsevat rehtorin. Rehtori valitsee dekaanit ja dekaanit valitsevat yksiköiden johtajat.

Johdolla on valta tehdä kaikki päätökset. Yliopistoissa on yhteistyöelimisiä, joiden kanssa pitää keskustella ennen päätöksentekoa. Työntekijöitä on mahdollista ottaa mukaan päätöksentekoon, mutta se on hankalaa johdolle, kun vaihtoehtona on tehdä päätökset itse. Tanskan yliopistoissa on ollut reformeja vuosittain. Johto ehkä pelkää tehdä sopimuksia työntekijöiden kanssa, kun sen jälkeen voi tulla taas uusia päätöksiä poliitikoilta tai ministeriöltä.

Ylin johto päättää yliopiston tavoitteet, eivätkä työntekijät aina näe itseään strategioissa. Johdolla on taipumus vaatia erimielisyyksien käsittelyä tietyllä tavoin. On toki hyvä välttää syvempiä konflikteja, mutta samalla on käynyt vaikeammaksi sanoa, mitä ajattelee.”

Erityisasiantuntija
Jon Wikene Iddeng,
Forskerforbundet, Norja:

”NORJAN YLIOPISTOLAISSA normina on se, että yliopiston hallitus valitsee rehtorin, mutta jos hallitus haluaa, yliopisto voi valita rehtorin äänestämällä. Yhdeksällä korkeakoululla on vaaleilla valittu rehtori, joka toimii myös hallituksen puheenjohtajana. Kolmelta toiselta korkeakoululla on hallituksen valitsema rehtori ja hallituksella ulkopuolinen puheenjohtaja. Hallituksessa henkilöstöllä on viisi edustajaa, opiskelijoilla on kaksi, ja ulkopuolisia on neljä. Jos opiskelijat ja ulkopuoliset jäsenet löytävät toisensa, he voivat hallita yliopistoa. Jos henkilöstö ja opiskelijat löytävät toisensa, he voivat hallita.

Ammattiliitot ja yliopistohenkilöstö ovat halunneet lisää kollegiaalisia elimiä myös tiedekuntien ja laitosten tasolle. Norjassa oli muutama vuosi sitten isoja korkeakoulujen fuusioita, ja monia kollegiaalisia elimiä lopetettiin. Nyt niitä on perustettu uudelleen ainakin kahteen yliopistoon. Käynnissä on jonkinlainen liike kollegiaalisuuteen pitkän ajanjakson jälkeen, jolloin meitä työnnettiin pois yliopistojen hallinnosta.”

”Rehtoreilla, jotka osaavat johtaa akateemista yhteisöä, ei ole huolta, jos yliopistodemokratia toimii.”

Pääsihteeri **Lars Geschwind**, yliopistopettajien ja tutkijoiden liitto SULF, Ruotsi:

”**KESKUSTELU YLIOPISTOJEN** johtamisesta ja kollegiaalisuudesta on ollut kiivasta viime vuosikymmeninä. Voi olla, että se nousee taas esiin, nyt kun Ruotsissa on käynnissä selvitys valtion yliopistojen tulevasta organisaatiomuodosta.

Kollegiaalinen päätöksenteko on haastettu monissa yliopistoissa. Jotkut yliopistot ovat suojelleet sitä, ja joissakin kollegiaalisia elimiä on perustettu uudelleen. Yleisenä trendinä on vahva linjajohto ja johtamisen ammattimaistuminen. Rehtori ei ole enää primus inter pares, vaan johtamisesta on tullut oma uransa. Rehtorin valta on lisääntynyt.

Molempia tarvitaan: sekä hyviä johtajia, jotka tuntevat yliopiston, että vahvoja kollegiaalisia elimiä. Akateemisina kansalaisina meidän täytyy osallistua ja ottaa vastuuta. Tarvitsemme rooliinsa valmiita johtajia, ehkä vahvoja mutta ehdottomasti viisaita ja palveluallttiita johtajia edistämään akateemisen henkilöstön työtä parhaalla mahdollisella tavalla.”

”Ongelma on se, että ei ole selkeitä mekanismeja siihen, kuka kontrolloi rehtorin valtaa. Rooi kuuluisi yliopistojen hallituksille, mutta ne eivät tee sitä työtä riittävästi. Osin se varmasti johtuu arkuudesta puuttua akateemiseen johtamiseen. Käytännössä rehtori pysyy aika paljon pyörittämään hallitustakin.”

Stenvall teki vuonna 2022 yliopistojen johtosäännöistä Professoriliitolle selvityksen, jossa nousi esiin huoli yliopistodemokratiasta. Kollegioilla tulisi olla paremmat mahdollisuudet arvioida rehtoraatin toimintaa ja onnistumista.

”Rehtoreilla, jotka osaavat johtaa akateemista yhteisöä, ei ole huolta, jos yliopistodemokratia toimii.”

Professoriliiton hallituksen asettama työryhmä on selvittämässä, miten yhteisiä asioita hoidetaan yliopistoissa. Stenvall on työryhmän asiantuntijajäsen.

Kollegiaalinen malli ei ole kadonnut. Pinheiron mukaan tutkimukset Norjasta osoittavat, että malli on yhä voimissaan ainakin perinteikkäissä yliopistoissa. Moni kuitenkin jättää osallistumatta, ehkä ajanpuutteen takia. Henkilöstöllä voi myös olla vaikutelma, että heitä kuullaan muodon vuoksi.

Pinheiron mukaan on hyvin vähän näyttöä siitä, että vahvemmin ylhäältä johdetut yliopistot toimisivat muita paremmin. Mitä suurempi ja useamman tieteenalan yliopisto, sitä vaikeampi sitä on johtaa keskitetysti ja luoda jaettuun päämääriä.

”Ei ole yhtä yliopistoa, vaan monta yliopistoa saman yliopiston sisällä.” ▲

*Lähde: Kekäle, Jouni & Pinheiro, Romulo (2025). Individual leadership in higher education: Partial solutions, unintended consequences, and the search for an alternative. *Worldviews and Values in Higher Education: Institutional Governance, Leadership, and Capacity Building*. p. 127-149.

Tieteen tai taiteen APURAHANSAAJA

Eläkevakuutuksesi vaikuttaa eläkkeesi lisäksi moneen etuuteen!

Jos saat
26 000 €
apurahan
vuodeksi

vanhempain-
päivärahasi

60
€/päivä

tapaturma-
päivärahasi

72
€/päivä

sairaus-
päivärahasi

60
€/päivä

vanhuus-
eläkkeesi

33 *kertymä
tämä apu-
rahasta
€/kk

Hae eläke- ja tapaturmavakuutusta, jos apurahasi on myönnetty vähintään 4 kk kestäväseen työskentelyyn.

mela.fi/apurahansaajat ▶

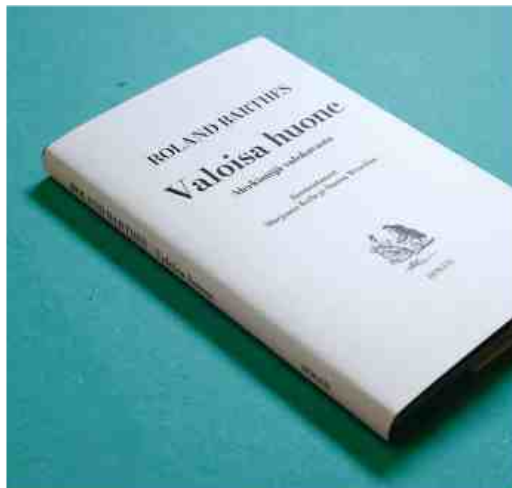

Inspiraatio

Kirjat

La chambre claire sai uuden suomennoksen

Roland Barthesin Valoisa huone -teoksesta tuli nopeasti julkaisunsa jälkeen yksi valokuvateorian keskeisistä klassikoista.

Kirjallisuudentutkijan ja kulttuuri-teoreetikon **Roland Barthesin** (1915–1980) viimeinen teos *La chambre claire. Note sur la photographie* julkaistiin vuonna 1980 vain viikkoja ennen Barthesin kuolemaa.

Teos on esseemäinen, henkilökohtainen ja affektiivinen tutkielma valokuvasta. Barthes siirsi siinä painopisteen pois kuvien merkitysjärjestelmistä ja koodien analyysistä kohti katsojan kokemusta ja emotionaalista suhdetta kuvaan. Hän tarkasteli valokuvaa pohtien, mikä valokuvassa koskettaa, haavoittaa ja pysäyttää katsojan.

Teoksella on erityinen rooli Barthesin tuotannossa. Valokuvateorian historiassa se tunnetaan yhtenä vaikutusvaltaisimmista teoksista. Barthesin tekstiä on luettu ja tulkittu ahkerasti eri näkökulmista, samalla kun valokuvauksen tekniikka, käytäntö ja kulttuurinen asema ovat mullistuneet digitaalisella aikakaudella.

Nyt *Valoisa huone* julkaistaan uutena suomennoksena, jonka ovat tehneet kirjailija

ja valokuvataiteen lehtori **Hanna Weselius** sekä professori **Marjaana Kella**. Suomennos perustuu viimeaikaiseen kansainväliseen tutkimukseen ja teoksesta käytyyn kriittiseen keskusteluun.

Suomennos pyrkii tekemään oikeutta Barthesin kielen ja argumentaation persoonalliselle luonteelle, joka perustui hänen samanaikaisiin filosofisiin pohdintoihinsa. Julkaisu on tehty kunnioittaen alkuperäis-edition kokoonpanoa ja graafista muotoa, eikä se sisällä esipuhetta eikä selityksiä.

Valoisan huoneen rinnalla julkaistaan *Varjokuvain*-niminen kirjanen, joka sisältää suomentajien johdannon *Valoisaan huoneeseen* sekä kaksi sitä käsittelevää esseettä.

Valoisa huone ilmestyi suomeksi ensimmäisen kerran vuonna 1985 **Martti Lintusen**, **Esa Sirosen** ja **Leevi Lehdon** suomennoksena.

Roland Barthes. Valoisa huone. Suomentanut Hanna Weselius ja Marjaana Kella 2026. Bokeh Editions. 138 s.

Kirjat

Korkeasti koulutettujen edunvalvoja

Millaisessa jamassa suomalainen työelämä olisi korkeasti koulutettujen työntekijöiden näkökulmasta, ellei Akavaa olisi olemassa? **Aalto, Levä ja Nyström** tarjoavat tähän kysymykseen perusteellisen vastauksen. Kokonainen teos akateemisten työntekijöiden keskusjärjestöstä on nykyisen työelämän murroksessa enemmän kuin paikallaan.

Akava syntyi vuonna 1950 akateemisten ammattikuntien järjestöjen yhteenliittymänä. Sittemmin sen piiri on laajentunut opettajiin, tekniikan korkeakoulutettuihin ja insinööreihin – juuri tämä monialainen mutta yhteinen rintama on ollut järjestön voimanlähde.

Teos muistuttaa, että Akavan historiaan mahtuu kovia koitoksia. Vuonna 1984 nähtiin

akavalaisten työtaistelujen sarja, kun opettajat, lääkärit ja lastentarhanopettajat ryhtyivät lakkoon. 1990-luvun lama puolestaan pakotti järjestön arvioimaan rooliaan uudelleen, kun myös akateemiset työntekijät joutuivat työtömyyskortistoon.

Tänä päivänä Akavaan kuuluu 35 jäsenliittoa ja 624 000 jäsentä julkiselta ja yksityiseltä sektorilta. Määrä ei ole lainkaan liian

suuri, kun ottaa huomioon työmarkkinakiistojen kasvaneen ankaruuden ja työelämän jatkuvan epävarmuuden. **Pekka Wahlstedt**

Sari Aalto, Ilkka Levä ja Samu Nyström 2025.
Osaamisen ja vaikuttamisen voima.
Akava 1950–2025. Siltala. 344 s.

Tekoäly

Tekoälymallien energiankulutuksessa on valtavia eroja. Michiganin yliopiston tutkijoiden kehittämän avoimen työkalun avulla voidaan mitata, kuinka paljon sähköä eri tekoälymallit kuluttavat tekstin tuottamisen, koodauksen ja kuvien luomisen aikana. Tutkijoiden mukaan energiankulutus tulisi nostaa keskeiseksi mittariksi tekoälyä arvioitaessa, sillä suurin osa tekoälyn ilmastovaikutuksista syntyy mallien käytön, ei niiden koulutuksen aikana.

Lähde: TechXplore 23.2.2026

Tekoäly muuttaa tieteellistä työtä erityisesti niissä tutkimusvaiheissa, jotka perustuvat koodaukseen, data-analyysiin ja mallinnukseen. Tämä nopeuttaa tutkimusprosessia ja siirtää tutkijoiden työn painopistettä datan käsittelystä tulosten tulkintaan, tutkimuskysymysten muotoiluun ja kokeelliseen työhön. Sen sijaan kokeellinen laboratoriotyö ja tutkimuksen koordinointi näyttävät toistaiseksi säilyvän paremmin ihmisten vastuulla.

Lähde: Nature 20.2.2026

Kuka omistaa tutkimus- artikkelini tekijänoikeudet?

Suomessa tutkimusartikkelin tekijänoikeudet kuuluvat lähtökohtaisesti kirjoittajalle tai kirjoittajille.

 KYSYMYKSIIN VASTASI TAMPEREEN YLIOPISTON KIRJASTON JOHTAVA ASIAANTUNTIJA SUSANNA NYKYRI.

Tekijänoikeus syntyy aina luonnolliselle henkilölle, ja se sisältää sekä taloudelliset oikeudet että moraaliset oikeudet (kuten tekijän nimen ilmoittamisen).

Työsuhde ei lähtökohtaisesti siirrä tekijänoikeuksia automaattisesti työnantajalle, vaikka työnantajalle voi työn luonteen mukaan syntyä teoksen käyttöön liittyviä oikeuksia siinä määrin kuin se on työnantajan toiminnan kannalta tarpeellista.

Saanko ladata artikkelini yliopiston julkaisuarkistoon?

Tämä riippuu kustantajan kanssa tehdystä julkaisusopimuksesta tai siitä, sovelletaanko organisaatioissasi esilisensointimallia (prior licence / Rights Retention Strategy, RRS).

Jos artikkeli julkaistaan maksumuurin takana, julkaisuarkistoon tallennetaan tyypillisesti viimeinen vertaisarvioitu käsikirjoitusversio (Author Accepted Manuscript, AAM). Jos artikkeli julkaistaan avoimena Creative Commons -lisenssillä, voidaan rinnakkaistallentaa myös kustantajan julkaisema lopullinen versio (Version of Record, VoR) lisenssin sallimissa rajoissa.

On hyvä huomata, että rinnakkaistallentaminen ei ole Suomessa uusi tai poikkeuksellinen käytäntö, vaan ollut osa arkea jo peräti vuosikymmeniä. Viime vuosina valtaosa vertaisarvioituista artikkeleista on rinnakkaistallennettu kustantajien julkaisusopimusten rinnakkaistallennusehtojen mukaisesti.

Mitä rights retention tarkoittaa?

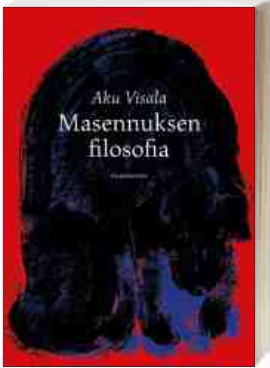
Rights retention tarkoittaa käytännössä ennakkoivaa toimintamallia, jossa tutkijan oikeus rinnakkaistallentaa vertaisarvioitu artikkelikäsitkirjoituksensa varmistetaan jo ennen hänen solmimaansa kustannussopimusta organisaation (yliopiston) RRS-linjauksella. Organisaation linjauksessa kirjoittajalle mahdollistetaan, että artikkelin AAM-versio voidaan avata julkaisuhetkellä yliopiston julkaisuarkistossa Creative Commons -lisenssillä. Mallin tavoite on vähentää epävarmuutta ja varmistaa, että tutkimus on avoimesti saatavilla luotettavassa infrastruktuurissa myös pitkällä aikavälillä – eli tukea sekä akateemista vapautta että tutkitun tiedon huoltovarmuutta.

RRS vahvistaa tutkimuksen pitkäaikaista saatavuutta ja riippumattomuutta tilanteessa, jossa tutkimustiedon saatavuuteen kohdistuu yhä enemmän riskejä. Pääsy julkaisuun voi katketa syistä, joihin yksittäinen tutkija ei voi vaikuttaa: kustantajamallien muutoksista, alustasidonnaisuudesta, poliittisesta ohjailusta, hallinnollisista päätöksistä tai teknisistä ja kyberturvallisuuteen liittyvistä häiriöistä.

Rinnakkaistallennus toimii tässä tutkimuksen huoltovarmuutena. Se varmistaa, että tutkimustieto säilyy saatavilla luotettavassa, ei-kaupallisessa infrastruktuurissa riippumatta siitä, mitä tapahtuu yksittäisille julkaisualustoille. RRS tekee tästä varmistuksesta järjestelmällisen ja ennakoitavan. ▲

Tutkittua tietoa kevääseen

Tilaa kätevästi verkkokaupastamme | kauppa.gaudeamus.fi

Aku Visala
Masennuksen filosofia
Viisas ja rohkea teos lähestyy depressiota filosofian, moraalin ja uskonnon valossa. Masennukseen kietoutuu kysymyksiä mm. hyvästä ja merkityksellisestä elämästä sekä minuuden ja tietoisuuden luonteesta.

Petri Paavilainen
Tieteen replikaatio-krisi
Uutuus purettuu tutkimustulosten toistettavuusongelmiin. Psykologian alalta liikelle lähtenyt kriisi on ravistellut mm. biolääketiedettä, aivotutkimusta, genetiikkaa ja yhteiskuntatieteitä.

Herva & Lahelma
Myyttinen pohjola
Pohjoinen on ollut sekä mielikuvituksen, utopioiden että historian näyttämö. Kivikaudelle asti matkaava teos jäljittää pohjoisten kansojen maailmankuvan aineksia. Kaiken ytimessä on ihmisen suhde ympäristöönsä.

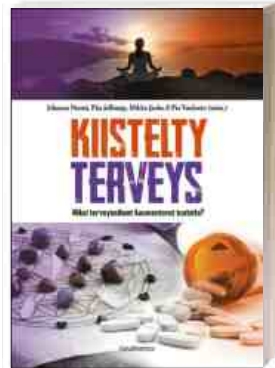
Hannu Koskinen
Kohti komeettaa
Teos taltioi avaruusaluksen henkeäsalpaavan ja historiallisen matkan Maasta yksinäisellä radallaan Aurinkoa kiertävälle komeetalle. Mitä vuosimiljardeja sitten muotoutuneet komeetat kertovat maailmankaikkeudesta?

Kuurne & Leppo (toim.)
Synnyttäjien ääni
Vaikka synnyttäminen on intiimi ja henkilökohtainen asia, se on myös tärkeä yhteiskunnallinen kysymys. Teos nostaa esiin monenlaisia synnytyskokemuksia. Se tuo kättilöiden ja lääkäreiden näkökulmat vuoropuheluun synnyttäjien kanssa.

Häkkinen, Hautala & Saari (toim.)
Kognitiivinen turvallisuus
Teos luotaa tapoja, joilla ajatteluumme, tunteisiimme ja toimintaamme voidaan vaikuttaa. Se auttaa ymmärtämään, mitä turvallisuus merkitsee alati muuttuvassa informaatioympäristössä.

Nurmi, Jallinoja, Jauho & Vuolanto (toim.)
Kiistelty terveys
Terveysaiheet koskettavat perustavanlaatuisia kysymyksiä: asiantuntijatiedon asemaa yhteiskunnassa sekä yksilön vapautta ja oikeutta kehonsa hallintaan. Kenen tieto tulisi huomioida, ja kenellä on oikeus tulla kuulluksi?

Honkapohja, Mäkilähde & Norja (toim.)
Kun miekat lauloivat
Anglosaksit hallitsivat Britanniassa 400-luvulta 1100-luvulle. Eloisa näkymä anglosaksien historiaan, kulttuuriin ja uskomuksiin avautuu esimerkiksi elegioiden, loitsujen, sankarirunojen ja uskonnollisten tekstien kautta.

Yhteystiedot

PROFESSORILIITTO – PROFESSORSFÖRBUNDET

Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja

Teija Laitinen

teija.laitinen@professoriliitto.fi

Toiminnanjohtaja

Tarja Niemelä

puh. 050 340 2725

Järjestöpäällikkö

Raija Pyykkö

puh. 09 4250 7011

Työsuhdepäällikkö

Leevi Mentula

puh. 040 521 8319

Talousvastaava

Anne Lehto

puh. 09 4250 7013

Viestintäpäällikkö

Leena Kurkinen

puh. 050 531 5465

Liiton toimisto:

puh. 09 4250 700

Sähköpostiosoitteet:

etunimi.sukunimi@professoriliitto.fi

www.professoriliitto.fi

TIETEENTEKIJÄT – FORSKARFÖRBUNDET

Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja

Antti Pajala

Toiminnanjohtaja

Nina Hahtela

puh. 0207 589 616

Johdon assistentti

Elisa Rantoharju

puh. 0207 589 624

Taluspäällikkö

Sanna Hoikka

puh. 0207 589 613

Erityisasiantuntija

Miia Ijäs-Idrobo

puh. 0207 589 622

Juristi

Sinikka Strömmer

Neuvottelupäällikkö

Reetta Kuosmanen

puh. 0207 589 610

Viestintäpäällikkö

Eevastiina Aho

puh. 0207 589 617

Viestintäsuunnittelija

Milla Talassalo

puh. 0207 589 625

Jäsenpalveluasiantuntijat:

Marsa Nyqvist-Hämäläinen

Susanna Harjula

easiointi.tieteentekijat.fi

Puhelinpalvelu ma-to klo 9–12

p. 0207 589 619

etunimi.sukunimi@tieteentekijat.fi

www.tieteentekijat.fi

YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LIITTO YLL – FÖRBUNDET FÖR UNDERVISNINGSSSEKTORN VID UNIVERSITETEN YLL

Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja

Santeri Palviainen

puh. 040 537 6211

santeri.palviainen@oulu.fi

Järjestötoiminnan assistentti

Mari Yli-Olli

puh. 020 748 9620

mari.yli-olli@oaj.fi

Johtava erityisasiantuntija

Hanna Tanskanen

puh. 020 748 9621

hanna.tanskanen@oaj.fi

OAJ:n jäsenpalvelut

<https://yhteydenotto.oaj.fi/>

ACATIIMI

Päätoimittaja

Eeva Ylitalo

eeva.ylitalo@otava.fi

Ilmoita osoitteenmuutoksista omaan liittoon.

Toimitus

Otavamedia Oy

Uudenmaankatu 10,

00015 Otavamedia.

yriyksille.otavamedia.fi